

TARTU ÜLIKOOL
MAAILMA KEELTE JA KULTUURIDE KOLLEDŽ

Katrin Olhovich

Dokumentaalfilmi „Тайна живой воды“ tõlge ja tõlkeprobleemide analüüs

Juhendaja: Ljudmila Vedina

Kaasjuhendaja: Katrin Kern

Tartu

2018

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. FILMI SIHT- JA LÄHTETEKST	5
2. TÕLKE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD	39
2.1 Dokumentaalfilm	39
2.2 Audiovisuaalne tõlge	40
2.3 Subtitreerimispiirangud	43
2.4 Subtitreermise protsess relevantsusteooria toel	45
3 TÕLKEANALÜÜS	47
3.1 Tõlkeülesanne ja tõlkeprotsess	47
3.2 Tõlkeprobleemide analüüs	49
3.2.1 Kuulamispõhised probleemid lähteteksti kirjapanemisel	49
3.2.2 Subtitreerimispõhised probleemid	52
3.2.2.1 Tõlge enne ja pärast subtitreerimist	54
3.2.3 Tõlkevaliku dilemmad	56
3.2.4 Idioomid ja kollokatsioonid	58
3.3 Analüüsi järeldused	60
KOKKUVÕTE	62
KASUTATUD KIRJANDUS	64
PEZIOME	69

SISSEJUHATUS

Magistriprojekt sisaldab dokumentaalfilmi „Тайна живой воды“ subtitreeritud tõlget ja tõlketeoreetilisi lähtekohti ning filmi tõlkimisel tekkinud probleemide analüüsi. Subtitreeritud tõlge on esitatud paralleelselt filmi kuulamise põhjal kirjutatud lähtetekstiga.

Projekti teoreetiline käsitus toetub peamiselt Dan Sperberi ja Deirdre Wilsoni töodes esmakordselt mainitud ja Ernst-August Gutti poolt edasiarendatud relevantsusteooria kontseptsioonile, mille kasulikkust subtitreerimisel on muuhulgas vaadelnud Łukasz Bogucki, Panayota Georgakopoulou ja Henrik Gottlieb, kelle töödele on magistriprojektis ka viidatud. Samuti on projekti kirjutamisel olnud suureks eeskujuks varasemad Tartu Ülikooli tõlkeõpetuse osakonna magistritööd, milles on käsitletud subtitreerimist ja relevantsusteooriat. Enim oli abi Johanna Päädami magistriprojektist „Tõsielufilmi „1000 Hands of the Guru: Saving Bhutan’s Sacred Arts“ tõlge ja tõlke analüüs“.

Selle magistriprojekti praktilises osas tõlgiti dokumentaalfilm „Тайна живой воды“ (2007, režissöör Yuri Vlassov) vene keelest eesti keelde. See on filmitriloogia teine osa. Tegemist on vee seni tutvustamata omadusi esitleva populaarteadusliku dokumentaalfilmiga. Triloogia esimeses osas „Великая тайна воды“ („Vee suur müsteerium“) tuuakse avalikkuse ette hüpotees, et veel on olemas mälu. Filmis väidetakse, et vesi „kuuleb“, „näeb“ ning „jätab meelde“ kõik, mis teda ümbritseb. Triloogia teises ja kolmandas osas arendatakse teemat edasi. Igas filmis on esile toodud nii teaduslikke kui ka populaarteaduslikke seisukohti, mille vahele on põimitud kaasahaaravaid lugusid vee mõjust inimesele läbi aegade. Tõlketeose valiku detailsema põhjenduse võib leida alapeatükis 3.1 „Tõlkeülesanne ja tõlkeprotsess“.

Töö magistriprojektiga algas 2016. aasta sügisel, kui projekti autor kinnitas tõlgitava teose valiku ning leidis projektile ka juhendaja. Edasi kujunes tööprotsess järgmisel viisil:

- 2017. aasta suvel pandi kuulmise järgi kirja filmi lähtetekst,
- august 2017 – november 2017 valmis filmi esialgne tõlge,
- detsember 2017 – jaanuar 2018 pandi kirja esialgsed tõlkekommentaariid,

- veebruar – märts 2018 paigutati tõlge subtiitiridadele,
- märts – aprill 2018 kirjutati projekti teoreetilised peatükid ning jaotati tõlkekommentaari kategooriatesse,
- aprill – mai 2018 kirjutati projekti analüütiline osa ja ülejäänud projektis nõutavad osad.

Magistrip projekti autor soovis, et valitud filmi tõlge saaks praktilise väljundi. Seepärast valmis projekti käigus ka filmi reaalne eestindatud versioon „Elava vee müsteerium“. Siinkohal avaldab projekti autor tänu Tartu Ülikooli multimeedia talituse osakonna töötajatele Toomas Petersellile, Juho Jaivistele ja Evar Saarele, kes aitasid asendada algselt filmis olnud venekeelsed tekstid eestikeelsetega.

Projekt koosneb sissejuhatuses, filmi „Тайна живой воды“ lähte- ja sihttekstist, mis on esitatud paralleeltekstina (sihtteksti paigutus on identne filmis kuvatavate subtiitiridade paigutusega), tõlketeoreetilisi lähtekohti tutvustavatest peatükkidest ja tõlkeprotsessi analüüsist. Projekt lõpeb eestikeelse kokkuvõttega ja venekeelse resümeeaga. Lisatud on kasutatud kirjanduse loetelu.

Teoreetiline käsitus hõlmab dokumentaalfilmi ja audiovisuaalse tõlke valdkonna tutvustust vastavalt alapeatükkides 2.1 ja 2.2. Alapeatükis 2.3 käsitletakse lähemalt subtitreerimispiiranguid ning teoreetilise osa viimases alapeatükis (2.4) vaadeldakse subtitreerimisprotsessi relevantsusteooria toel.

Analüütilises osas tutvustatakse püstitatud tõlkeülesannet ja läbitud tõlkeprotsessi (alapeatükk 3.1). Tõlkeprobleemid jagunevad viide kategooriasse: kuulamispõhised probleemid lähteteksti kirjanemisel (alapeatükk 3.2.1), subtitreerimisprobleemid (alapeatükk 3.2.2), tõlge enne ja pärast subtitreerimist (alapeatükk 3.2.2.1), tõlkevaliku dilemmad (alapeatükk 3.2.3), idioomid ja kollokatsioonid (alapeatükk 3.2.4). Analüüsi järeldused võetakse kokku alapeatükis 3.3.

1. FILMI SIHT- JA LÄHTETEKST¹

See on inimene.

Это человек.

Ja see on maailm tema ümber.

А это мир вокруг него.

See on väike sinine planeet universumis,
maailmaruumis, mis on täis saladusi,

Маленькая, голубая планета во вселенной.
В пространстве, скрывающем множество тайн,

millest peamine on
maailma olemuse müsteerium.

главная из которых –
тайна мироздания.

Meie Maa erineb teistest planeetidest.

Наша Земля отличается от других планет.

Sellel on elu.

Она – живая.

Nüüd me juba teame, miks see nii on.

И сейчас мы уже знаем, почему.

Meie planeedil on olemas vesi.

На ней есть вода.

Kui vee kogust järsult vähendada

Если резко сократить ее количество

või muuta vähemalt ühte selle
imelistest omadustest,

или изменить хотя бы одно
из ее удивительных свойств,

siis kaob Maalt elu.

жизнь на земле исчезнет.

ELAVA VEE MÜSTEERIUM

ТАЙНА ЖИВОЙ ВОДЫ

Pärast seda, kui teadlased
püstitasid hüpoteesi selle kohta,

После того, как ученые
выдвинули гипотезу

et veel on olemas mälu,

о существовании у воды памяти,

avanesid inimkonnale
enneolematud perspektiivid.

перед человечеством
открылись невероятные перспективы

Inimene on vee kõige olulisema müsteeriumi
lahendamisele lähemale jõudnud.

Человек приблизился
к разгадке главной тайны воды.

Adin Steinsaltz
Teoloogiadoktor
Iisrael

Адин Штейнзальц
Доктор богословия
Израиль

Mis on vesi?

Что такое вода?

Põhimõtteliselt on see meile kõigile teada.

В принципе, мы все это знаем.

*See on seesama aine,
millest ei saa eksisteerida ükski elusolend*

*Это то самое вещество,
без которого не может существовать ничто живое.*

Kogu elu, kõik, mis on elus, põhineb veel.

Вся жизнь, все живое основано на воде.

^{1 1} Selles paralleeltektis, kus sihttekst on esitatud subtiitridadena, on erineva kirjaviisiga märgistatud filmis kõneleva jutustaja ning intervjuueeritavate inimeste tekst, samuti ekraanil kuvatav lisainfo.

Vlail Kaznatšjev
Venemaa Meditsiiniteaduste Akadeemia professor
Venemaa

*Vee omadused
on lähedased elusaine omadustele.*

*Ja kui nendest omadustest rääkida,
siis vesi meenutab meile elusainet.*

*Kuni hiljutise ajani arvati,
et vee omadused
sõltuvad selle keemilisest koostisest.*

*Sellest vaatevinklist lähtudes
jaotati vesi elavaks ja surnuks.*

*Elaval veel on aluseline keskkond,
surnud veel aga happeline.*

*Tundub, nagu oleks kõik
vee müsteeriumid meile teada.*

Rustum Roy
Pennsylvania Ülikooli professor
USA

*Me peame veele tähelepanu pöörama,
sest see näeb välja nagu
väga kergesti muutuv aine.*

*Oht ja keerukus peitub asjaolus,
et on olemas nii palju mõjutegureid.*

*Läinud sajandi 60-ndatel aastatel
Ühes kinnises Saksamaa laboratooriumis*

leidis aset üks seletamatu juhtum.

*Laborant pillas
destilleeritud veega anumasse ampulli,
milles oli tugevatoimeline mürk.*

*Kuna ta ei soovinud
oma eksimusest kedagi teavitada,
jättis ta ampulli vette.*

Ampull avastati alles kolme päeva pärast.

*Kuna see oli hermeetiliselt suletud
ega ei kujutanud endast seega erilist ohtu,*

Влаиль Казначеев
Профессор, академик РАМН
Россия

*Вода –
она приближается к свойствам живого вещества.*

*И если говорить об этих свойствах,
она напоминает нам живое вещество. Вода.*

*До недавнего времени считалось
что свойства воды
зависят от ее химического состава.*

*С этой точки зрения
воду разделили на живую и мертвую.*

*Живая имеет щелочную среду,
мертвая – кислую.*

*Казалось,
что у воды не осталось больше тайн.*

Рустум Рой
Профессор Пенсильванского университета
США

*Мы должны обратить внимание на воду,
потому что она выглядит,
как очень легко изменяемое вещество.*

*Опасность и трудность заключается в том,
что существует так много видов воздействия.*

*В одной из закрытых лабораторий Германии
в 60-ые годы прошлого века*

произошел необъяснимый случай.

*Лаборантка уронила
в сосуд с дистиллированной водой запаянную ампулу
с сильнодействующим ядом.*

*Не желая
афишировать свою оплошность,
она так и оставила ее лежащей в воде.*

Ампула была обнаружена только спустя три дня.

*Поскольку она была герметичной
и не представляла особой опасности,*

võeti see veest välja
ning juhtunu unustati.

Hiljem anti seda vett laborihiirtele.

Mõne aja pärast
lebasid hiired surnult maas.

Vesi võeti kohe hoolsa analüüsi alla.

Keemilisest seisukohast
oli see laitmatult puhas.

Kuigi vesi ei puutunud mürgiga kokku,
võttis ta mingil moel üle selle omadused,
saades mürgilt negatiivset informatsiooni.

Informatsiooni neelama.

Lekitama.

Ammutama.

Sõelaga vett kandma.

Informatsioonijanu.

Selle leke.

Tulv.

Miks kirjeldavad inimesed informatsiooni
alati vee omaduste ja tunnuste abil?

See võib ka välja imbuda.

Selle voolu kätte on kerge lämbuda.

Kinnitame hetkegi mõtlemata,
et informatsioon võib olla kuiv või toores.

Ent keel ei saa eksida.

Sest just keel säilitab kõige iidsemaid
ja sügavamaid tähendusi,

mis kujunesid inimajaloo koidikul.

See aga tähendab, et informatsioon
tõesti kas koosneb veest

või siis asub selles.

Rustum Roy
Pennsylvania Ülikooli professor
USA

ее извлекли,
и про инцидент решили забыть.

Впоследствии, этой водой напоили лабораторных мышей.

Через некоторое время,
мыши лежали мертвыми.

Воду тут же подвергли самому тщательному анализу.

С химической точки зрения,
она оказалась безупречно чиста.

То есть вода, не соприкоснувшись с ядом,
каким-то образом переняла его свойства –
получила от яда негативную информацию.

Впитывать информацию.

Сливать.

Черпать.

Переливать из пустого в порожнее.

Жажда информации.

Ее утечка.

Лавина.

Почему люди всегда наделяют информацию
признаками и свойствами воды?

Она также может просочиться.

В ее потоке легко захлебнуться.

Информация бывает сухой и сырой –
утверждаем, не задумываясь, мы.

Но язык не может ошибаться.

Потому что именно он – хранитель самых древних
и глубинных смыслов,

сформировавшихся на заре человеческой истории.

А это значит, что информация
действительно либо состоит из воды,

либо обитает в ней.

Рустум Рой
Профессор Пенсильванского университета
США

Kuid mitte molekulaartasandil.

Võtmesõna on siin struktuurinformatsioon.

Struktuurne informatsiooniline mudel loob mudeli veest.

Las ma toon teile piltliku näite.

Grafiidil ja teemandil on ühesugune keemiline koostis –

ainult süsinik, puhas süsinik.

Kuid siin võime muuta grafiidi teemandiks mõne sekundiga sellele midagi lisamata.

Nii et pehmeim aine maailmas muutub kõige kõvemaks aineks maailmas,

ilma et muudetaks selle keemilist koostist.

Niisiis, see näide lihtsalt rõhutab seda,

et struktuur on keemilisest koostisest olulisem.

Veemolekul on dipool.

See tähendab, et ühes servas on sellel negatiivne laeng, teises servas positiivne.

See on tuntud fakt.

Üks veemolekul võib negatiivselt laetud servaga tõmmata enda poole

teise molekuli selle positiivselt laetud servast.

Veel ühe molekuli.

Ja veel.

Nii kujuneb vee struktuur.

See on liikuv ja lühiajaline.

Mõnikord võib aga muutuvate kujude seas näha stabiilseid moodustisi ehk klastreid.

Just nendes struktuurides talletataksegi informatsiooni, mida vesi salvestab.

Rustrum Roy
Pennsylvania Ülikooli professor
USA

Но не на молекулярном уровне.

Структурная информация – это ключевое слово.

Структурный, информационный образец создает образец о воде.

Давайте я приведу вам пример для наглядности.

Графит и алмаз имеют одинаковый химический состав –

только углерод, чистый углерод.

Но здесь мы можем преобразовать графит в алмаз за несколько секунд, ничего к нему не добавляя.

Так что самое мягкое вещество в мире превращается в самое твердое вещество в мире

без изменения химического состава.

Таким образом, этот пример просто подчеркивает,

что структура важнее химического состава.

Молекула воды представляет собой диполь.

То есть, с одного края у нее преобладает отрицательный заряд, с другого – положительный.

Это известный факт.

Одна молекула воды отрицательно заряженным краешком может притянуть к себе

другую молекулу за ее положительный край.

Еще одну молекулу.

Еще.

Так формируется структура воды.

Она подвижна и недолговечна.

Но иногда среди меняющихся форм можно увидеть стабильные образования – кластеры.

Именно в этих структурах хранится информация, запечатленная водой.

Рустум Рой
Профессор Пенсильванского университета
США

Kui me räägime talletamisest,

*siis räägime vee struktuuri
mõõdetavast muutumisest,*

*mida registreeritakse füüsikamaailmas
teatava eksperimentaalinstrumendi abil.*

Ehk siis täiesti objektiivsel moel.

Leonid Izvekov

Uuriija

Venemaa

Vesi on ainulaadne.

Sellel on olemas mälu

*ja see jätab meelde kõik,
mis seda ümbritseb –*

tehnogeense keskkonna,

*metsa, põllu,
kaubaladujad poodides, müüjad.*

*Kõik, mis seda puhastab,
kõik, mis seda taastab.*

Kõik, mida me näeme, kuuleme ja tajume,

*on valgus-, heli-
ja elektromagnetiliste lainete*

ning paljude muude lainete kooslus.

*Iga eluvorm – bakter, putukas,
loom, inimene – tajub neid erinevalt.*

Oma täpselt määratud diapsoonis.

Ainult vesi on suuteline vastu võtma

*kogu looduses olemasolevat
sageduste spektrit*

*ning nende mõjul muutuma
kas elavaks või surnuks.*

Vlail Kaznatšev

Venemaa Meditsiiniteaduste Akadeemia professor

Venemaa

*On struktuure,
mida seostatakse surnud veega.*

On selliseid struktuure.

Когда мы говорим о запечатлении,

*мы говорим об измеримом изменении
структуры воды,*

*регистрируемом при помощи определенного
экспериментального инструмента в физическом мире.*

То есть, совершенно объективным образом.

Леонид Извеков

Исследователь

Россия

Вода – уникальная вещь.

Она обладает памятью

*и запоминает все,
что ее окружает:*

техногенная обстановка,

*лес, поле,
грузчики в магазинах, продавцы.*

*Все, что ее чистит,
все, что ее восстанавливает.*

Все, что мы видим, слышим, ощущаем –

*это сочетание световых, звуковых,
электромагнитных*

и многих других волн.

*Каждая форма жизни – бактерия, насекомое,
животное, человек – воспринимает их по-разному.*

В своем точно определенном диапазоне.

И только вода способна принимать

*весь спектр
существующих в природе частот*

*и под их воздействием становиться
живой или мертвой.*

Влаиль Казначеев

Профессор Академик РАМН

Россия

*Есть такие структуры,
которые относятся к мертвой воде.*

Есть такие структуры.

See on surnud vesi.

Kui hakkate kastma, siis ei saa te selle veega kastmisest mingeid tulemusi.

Konstantin Korotkov
Teaduste doktor, professor
Venemaa

Võib öelda, et vesi on tõepoolest üks tundlikemaid indikaatoreid,

mis näitab mingite väljade, mingite mõjude olemasolu ümbristavas ruumis.

Need mõjutegurid muudavad vett struktuuritasandil.

Seejuures jääb vesi inimliku taju jaoks endiseks.

Sellel ei ole ei maitset, värvust ega lõhna.

Ometi ei leidu Maal ühesugust vett.

See on nagu puhas leht, mida võib muuta väikseimgi joon.

Suur kunstnik Leonardo Da Vinci täheldas oma märkmetes vee kohta:

„Veel on täpselt nii palju erilisi omadusi,

kui palju on erinevaid kohti, kust see läbi voolab.“

Olga Butakova
Tervise Taastamise Instituudi peaarst
Venemaa

Veel üks pikaajalise kolle, mida vaieldamatult tunnustatakse

ja mis on kantud ka „Guinnessi rekordite raamatusse“,

on Okinawa saar Jaapanis.

Seal elavad inimesed imetabaselt kaua.

Seejuures teevad nad väga palju tööd

ja neil on väga vähe inimkonna seas põetavaid haigusi

nagu isheemia, ateroskleroos, suhkruhaigus, onkoloogiline.

Это мертвая вода.

Если вы будете поливать, то вы ничего не получите от полива этой водой.

Константин Коротков
Доктор наук, профессор
Россия

Можно сказать, что вода – это действительно один из самых чувствительных индикаторов

наличия каких-то полей, каких-то влияний в окружающем пространстве.

Эти влияния, воздействуя на воду, структурно меняют ее.

При этом для человеческого восприятия, вода остается такой же.

У нее нет ни вкуса, ни цвета, ни запаха.

И в то же время на Земле не найти одинаковой воды.

Она, как чистый лист, изменить который способен малейший штрих.

Великий художник Леонардо да Винчи в своих записях о воде отметил:

«Вода принимает особый характер столько раз,

сколько существует разных мест, где она течет.»

Ольга Бутакова
Главный врач Института восстановления здоровья
Россия

Еще один очаг долгожительства, причем бесспорно признанный,

занесенный в «Книгу рекордов Гиннеса».

Это остров Окинава в Японии.

Там удивительно долго живут люди.

При этом они очень много работают

и очень мало у них заболеваний человечества

таких, как ишемическая болезнь, атеросклероз, сахарный диабет, онкологическая патология.

Selgus, et nad joovad looduslikku vett.

*Kuna atoll paikneb korallsaartel,
sisaldab vesi orgaanilisi mineraale.*

*Need looduslikud moodustised
pole mitte ainult laitmatult kaunid,*

vaid ka erakordselt pikaealised.

*Neist kõige iidsem
on 600 miljoni aasta vanune.*

*Just korallidelt saab vesi teada,
et elada võib väga kaua,*

jäädes seejuures nooreks ja tugevaks.

*Seejärel edastab ta selle informatsiooni
inimorganismi veekeskkonnale*

häälestades seda pikaealisusele.

Olga Butakova
Tervise Taastamise Instituudi peaarst
Venemaa

*Kõige üldtunnustatum koht
on hunzade küla Pakistani kõrgmäestikus.*

Seal elavad inimesed lõpmata kaua.

*Meie keskmine eluea pikkus
on ligikaudu 57 aastat.*

*On aga rahvaid,
kelle eluea pikkus ulatub 100 aastani,*

mis on praktiliselt kaks korda pikem.

*Kui teadlased hakkasid uurima,
kust on pärit sellised reservid,*

*sest toitu ei ole,
hapnikku on vähe, kõrgmäestik*

*– tõsiseks eluks tingimused
praktiliselt puuduvad, eks ole?*

Inimesed aga muudkui elavad ja elavad.

Selgus, et tarbitava vee iseloom,

on täiesti teistsugune.

*Tegemist on veega,
mis jääliustike sulamisel*

Выяснилось, что они пьют природную воду,

*так как атолл стоит на коралловых островах.
Вода с органическими минералами.*

*Эти природные образования
не только безупречно красивы,*

но и на редкость долговечны.

*Самому древнему
насчитывается 600 миллионов лет.*

*Именно от кораллов вода узнает,
что жить можно очень долго,*

оставаясь при этом крепким и молодым.

*Затем она передает эту информацию
водной среде организма человека,*

настраивая его на долголетие.

Ольга Бутакова
Главный врач Института восстановления здоровья
Россия

*Самое общепризнанное место –
это местечко высокогорья Пакистана,
которое называется Хунзакут.*

Там люди живут, ну просто, бесконечно долго.

*Наша средняя продолжительность жизни –
57 лет приблизительно,*

*а есть народы,
у которых 100 лет продолжительность жизни,*

то есть практически в два раза.

*И когда ученые начали выяснять,
за счет чего такие резервы,*

*потому что еды нет,
кислорода мало, высокогорье –*

*практически никаких условий для жизни,
таких серьезных, да?*

А люди живут себе и живут.

Выяснилось, что характер воды, которую они потребляют,

является совершенно другой

*Речь идет о воде,
стекающей при таянии ледников*

mööda järske mäenõlvu alla voolab.

Selle teekonna jooksul

täituvad kristalsed ojad
päikese ja kivide energiaga,

võtavad vastu infot pinnase eripärade

ning mineraalide
ja kivimite koostise kohta.

Sellise vee muljed on täis puhast õhku
ja tsivilisatsioonist puutumata maad.

Rustum Roy
Pennsylvania Ülikooli professor
USA

*Jaapanis on üks teadlane,
kelle nimi on Emoto.*

Tema näitab pilte vee muljetest.

Kuid kindlalt me seda veel ei tea.

Me ei suuda seda tõestada.

Kõik need fotod on tehtud
doktor Emoto laboratooriumis.

Erineva kujuga kristallid
ongi vee muljed.

Nii reageeris vesi sisselülitatud arvutile.

arvuti

Televiisorile.

televiisor

Sellele veele näidati delfiini fotot.

delfiin

Emoto Masaru
Teadlane
Jaapan

Resonantsiteooria ja kaja tekke abil

*suundub kujund kvanttasandilt
materiaalsesse maailma.*

Nii see käib.

по крутым склонам гор.

Во время этого пути,

хрустальные ручки наполняются
энергией солнца и камней,

подбирают информацию об особенностях почвы,

определенном составе минералов
и горных пород.

Впечатление такой воды наполнено чистым воздухом
и землей, нетронутой цивилизацией.

Рустум Рой
Профессор Пенсильванского университета
США

*В Японии есть ученый
по имени Эмото.*

Вот он показывает картинки впечатлений воды.

Но мы этого наверняка еще не знаем.

Мы не можем этого доказать.

Все эти фотографии сделаны
в лаборатории доктора Эмото.

Кристаллы различной формы –
это и есть впечатления воды.

Так вода отреагировала на включенный компьютер.

компьютер

Телевизор

телевизор

А этой воде показали фотографию дельфина.

дельфин

Эмото Масару
Исследователь
Япония

С помощью теории резонанса и возникновения эха

*образ с квантового уровня направляется
в материальный мир.*

Вот как это происходит.

Leonid Izvekov
Uuriija
Venemaa

*Veel Max Planck ütles,
et kõik on laine.*

Kui me kirjutame näiteks sõna paberile,

*viime selle kokku veega ja näeme,
et vee kristall muutub,*

*siis see tähendab vee muutust
nende sageduste mõjul,*

mis tulenevad selle sõna tähendusest.

Kolbidele, milles oli vesi, kirjutati:

„Sa oled hea“.

Sa oled hea

Sa oled loll

Sa oled ilus

Leonid Izvekovi laboratooriumis
lasti veel kuulata „Kuupaiste sonaati“.

„Kuupaiste sonaat“

Vivaldi. „Aastaajad. Sügis“

rokkmuusika

Olga Butakova
Tervise Taastamise Instituudi peaarst
Venemaa

*Pidades silmas, et kogu oma elu jooksul
tarbib inimene 75 tonni vett,*

käib meie kehast läbi tohutul hulgal

*erineva informatsiooni,
keemilise koostise ja struktuuriga vett.*

4/5 inimese kehast moodustab vesi.

Kui inimene kaotab 2% vedelikust,

tekib tal janu,

10% kao korral
tekivad hallutsinatsioonid.

Леонид Извеков
Исследователь
Россия

*Еще Макс Планк сказал,
что все есть волна.*

То есть, когда мы пишем, например, слово на бумаге,

*прикладываем ее к воде и видим,
что кристалл воды изменяет,*

*это означает, те изменения самой воды
под воздействием тех частот,*

которые несем мы под этим словом.

На колбах с водой написали:

«Ты хороший»,

ты хороший

ты дурак

ты красивый

В лаборатории Леонида Извекова
воде дали послушать «Лунную сонату».

«Лунная Соната»

Вивальди. «Времена года. Осень»

тяжелый рок

Ольга Бутакова
Главный врач Института восстановления здоровья
Россия

*Учитывая, что за свою жизнь
человек потребляет 75 тонн воды,*

через наш организм проходит огромное количество

*разноинформационной,
разнохимической, разноструктурной, ну и вообще, так
сказать, разной воды.*

Человек на четыре пятых состоит из воды.

При потере двух процентов жидкости

у него появляется жажда,

десяти процентов –
галлюцинации.

Kui keha kaotab üle 12% veest, saabub surm.

Tuhat aastat tagasi elanud
idamaade õpetlane ja arst Avicenna

jälgis mitu päeva küpset
ja mahlakat melonit,

mis aja möödudes kuivas ja kortsus.

Ta jõudis järeldusele,
et vanadus tähendab alati kuivust.

Tänapäeva teadlased
väljendavad seda teisiti.

Vanadus on see,

kui organismi rakud kaotavad vett.

Olga Butakova
Tervise Taastamise Instituudi peaarst
Venemaa

Meie oleme oma olemuselt hingestatud vesi.

*Kusjuures laps, olles emaiäsa,
koosneb praktiliselt 92–93% veest.*

*Kui me aga sureme,
siis koosneme veest 50% ulatuses.*

*Niisiis, oma olemuselt on kogu meie elu
vee vahetus veega ja vees.*

1794. aasta suvel Uurali jõel Tšusovaja,
Rosljatinskaja sadamas

jäi raskelt haigeks
jahisalga vanem Avraami Kritsõn.

Kurk jooksis verd,
sellega kaasnesid kõhuvalud.

Paistis, et surm on möödapääsmatu.

Jahisalga liikmed viisid Avraami aga
taigasse allika juurde,

mida mansi šamaanid pidasid
pühaks ja tervendavaks.

Jahimees veetis allika juures
pea kaks kuud,

jõi sealt vett ning suples seal.

При утрате организмом свыше
двенадцати процентов воды наступает смерть.

Живший тысячу лет назад
восточный ученый и врач Авиценна,

наблюдая несколько дней за дыней,
спелой и сочной,

которая со временем стала сморщенной и высохшей,

сделал простой вывод:
старость – это всегда сухость.

Современные ученые
говорят об этом иначе:

старость –

это потеря клетками организма воды.

Ольга Бутакова
Главный врач Института восстановления здоровья
Россия

То есть мы, собственно, – одушевленная вода.

*Причем ребенок в утробе матери
состоит практически на 92 – на 93 процента из воды,*

*а когда мы умираем,
мы состоим на 50 процентов из воды.*

*То есть вся наша жизнь –
это, по сути дела, обмен воды с водой и в воде.*

Летом 1794 года в Рослятинской пристани
на Уральской реке Чусовая

тяжело заболел
старший охотничьей ватаги Авраамий Крицын.

Горлом шла кровь,
сопровождаясь болями в животе.

Казалось, смерть неминуема.

Но ватажники отнесли Авраамия
в тайгу, на источник,

который вогульские шаманы считали
священным и целебным.

Охотник провел у источника
почти два месяца,

пил оттуда воду и купался.

Selle aja möödudes
tundis ta end täiesti tervena.

Ent samas kuivas allikas.

See taastus alles järgmise aasta kevadel,
peale lume sulamist.

Saksa arst Heinrich Knob, kes teenis
Demidovi vabrikutes Tšusovaja jõel,

kirjeldas seda juhtumit oma päevikutes,

kuid ei suutnud kuidagi seletada
tervenemismehhanismi.

Julian Kenon
Meditsiinidoktor
Suurbritannia

*See sarnaneb korrigeeriva info
sisestamisega arvutisse,*

*kui tõmmata paralleel patsiendi
ja arvuti vahel.*

*Selle informatsiooni omandamine aitab
patsienti meditsiinilisest vaatevinklist.*

On teada, et haige elundi rakke
ümbritseb struktureerimata vesi.

Teadlased pakkusid välja,
et raku võib taastada vee abil,

millel on eriline ja vastupidav struktuur.

Järgmine samm oli sellise vee valmistamine.

Selleks loodi laborites
kunstlikult tingimused,

milles vesi sai enda jaoks
soodsat informatsiooni.

Konstantin Korotkov
Teaduste doktor, professor
Venemaa

*Selleks on vaja äikest,
välgulööke, vee liikumist,*

selle pulbitsemist, keemist,

selle üleminekut ühest faasist teise.

*Ja kui need tingimused täidetakse,
siis me saame aktiivse vee.*

По окончании этого срока
он почувствовал себя полностью здоровым.

Одновременно с этим пересох источник.

Он восстановился только весной следующего года,
после таяния снегов.

Врач, немец Генрих Кноб,
служивший в заводах Демидова на реке Чусовой,

описывая этот случай в своих дневниках,

механизм исцеления объяснить
так и не смог.

Джулиан Кенон
Доктор медицины
Великобритания

*Это похоже на ввод корректирующей информации
в компьютер,*

*если провести аналогию между пациентом
и компьютером.*

*В результате получение этой информации
помогает пациенту с медицинской точки зрения.*

Известно, что клетки больного органа
окружены неструктурированной водой.

Ученые предположили,
что ее можно восстановить с помощью воды,

обладающей особой, устойчивой структурой.

Следующим шагом стало изготовление такой воды.

Для этого в лабораториях искусственно
создавались условия,

при которых вода получала
благоприятную для себя информацию.

Константин Коротков
Доктор наук, профессор
Россия

*Это грозы,
это разряды, это движение воды,*

это ее бурление, это ее кипение,

это переход из одной фазы в другую.

*И вот когда такие условия будут соблюдены,
тогда мы получим активную воду.*

Selle sama vee,
mida võib kohata looduslikes allikates,

tsivilisatsioonist eemal.

Viktor Injušin
Kazakhstani Rahvusliku
Al-Farabi nimelise ülikooli biofüüsika professor

Me ütleme „elav vesi“.

*See on vesi, mida elav rakk
justkui rõõmuga vastu võtab.*

Julian Kenon
Meditiinidoktor
Suurbritannia

*Missugune on struktureeritud vee
toimemehhanism*

igas konkreetses olukorras?

On see suunatud konkreetselt

*immuunsussüsteemile,
ajule või veel millelegi?*

Vastus on selline:

*toime suundub sinna,
kus see on hädavajalik.*

*Veel üks viis
vett programmeerida*

*on mõjutada seda
nõrkade väljadega,*

*mille jõudu võib võrrelda
inimsüdame elektromagnetväljaga.*

*Sellist vett pakutakse patsientidele
tavaliste ravimite asemel.*

Julian Kenon
Meditiinidoktor
Suurbritannia

*Ja ma tean, et see toimib olukordades,
kus farmaatsiameditiin ei toiminud.*

*Kui te näete selliseid olukordi
kliinilises praktikas,*

siis see on vägagi muljetavaldav.

Ту самую воду,
которую можно встретить в природных источниках

вдали от цивилизации.

Виктор Инюшин
Доктор наук, профессор Государственного университета
им. аль-Фараби Казахстан

Мы говорим – живая вода.

*То есть та вода, которую с радостью
как бы воспринимает живая клетка.*

Джулиан Кенон
Доктор медицины
Великобритания

*Каков механизм воздействия
структурированной воды*

в каждой конкретной ситуации?

Направлен ли он конкретно

*на иммунную систему,
на мозг или что-либо еще?*

Ответ таков:

*воздействие направится туда,
где оно необходимо.*

*Еще один способ
программирования воды –*

*воздействие на нее
слабыми полями,*

*сопоставимыми по силе
с электромагнитным полем человеческого сердца.*

*Такую воду предлагают пациентам
вместо привычных лекарств.*

Джулиан Кенон
Доктор медицины
Великобритания

*И я знаю, что это работает в ситуациях,
когда фармацевтическая медицина не работала.*

*Когда вы наблюдаете такие ситуации
в клинической практике,*

это весьма впечатляет.

*Mina nimetaksin seda suunda
informatsiooniliseks meditsiiniks.*

Rustum Roy
Pennsylvania Ülikooli professor
USA

*Nii et üks kõige olulisematest aspektidest,
läbimurre, mida loodame saavutada,
on see, et teadus mõistaks,
mida olulist struktuur endas sisaldab.*

*Siis me saame selle struktuuri
vees jäädvustada*

ning luua armulikke ravimeid.

Armulikke tervendusvahendeid.

*Lapseootel naise lootevedelik
on klastriline vesi.*

*Mikroskoobi all paistab see
tihedalt üksteise vastu liibuvate*

*selgelt väljakujunenud
molekulide rühmadena.*

*Tekib mulje, justkui püüaks vesi
siginevat elu kaitsta,*

*suunates selle kaitsmisele ja arendamisele
kogu tulevase ema jõu.*

*Samuti selgus, et selline vesi
sisaldub ka vastsündinute rakkudes.*

*Kui seda kiirkülmutada ning
20 000-kordse suurenduse all uurida,
võib näha imeilusat lumehelbekest.*

*Reeglina muudab see lumehelbes
vanemaks saades oma kuju.*

Leonid Izvekov
Uuriija
Venemaa

*Me korraldasime väga huvitava eksperimendi,
mille käigus uurisime ühe inimese
erinevas vanuses tehtud fotode mõju.*

Fotod on tehtud 7 kuni 44 aasta vanuses.

*Я бы назвал это направление
информационной медициной.*

Рустум Рой
Профессор Пенсильванского университета
США

*Так что, один из самых важных аспектов,
прорыв, на который мы надеемся,
это понимание наукой того,
что важного в структуре.*

*Мы тогда сможем
запечатлеть в воде эту структуру*

и создавать милосердные лекарства.

Милосердные средства исцеления.

*Околоплодные воды беременной женщины
являются кластерной водой.*

*Под микроскопом это выглядит
как плотно прилегающие друг к другу*

*четко сформированные
группы молекул.*

*Создается впечатление, что вода как будто пытается
защитить зарождающуюся жизнь,*

*направляя на ее сохранение и развитие
все силы организма будущей матери.*

*Выяснилось также, что и клетки новорожденных
содержат такую воду.*

*Стремительно заморозив
и рассмотрев ее при увеличении в 20 000 раз,
можно увидеть снежинку невероятной красоты*

*С возрастом эта снежинка,
как правило, меняет свою форму.*

Леонид Извеков
Исследователь
Россия

*Мы провели очень интересный эксперимент
по воздействию фотографии
одного и того же человека
в различном возрасте,*

то есть от семи до сорока четырех лет.

*Huvitav on see,
et nendest veedest saadud kristallidel*

*oli nii ühesuguseid fragmente
kui ka mõningaid erinevusi.*

7 aastat

*Kui inimene on alles 7-aastane,
siis kristall hiilgab,*

*see on täis headust,
selles ei ole veel mingit teesklust.*

*See on laps, sellepärast on ka kristall
selline lapselik – puhas kristall.*

25 aastat

44 aastat

Nelikümmend neli.

*Nii näeb välja täiskasvanuks saamise
protsessis inimese kogutud elukogemus.*

Leonid Izvekov
Uuriija
Venemaa

*Me oletame, et inimene tuleb siia maailma
mingisuguse ülesandega.*

*Ja nendes kristallides,
mis on saadud fotode kaudu, näeme,*

kuidas muutub tema programm.

*Ta tegi selle programmi järgi midagi
kas õigesti või valesti.*

Tuleb välja, et meie organismi veekeskkond

*ei peegelda mitte ainult meie füüsilist,
vaid ka emotsionaalset tervist.*

*Selle eest ei saa varjata halbu mõtteid,
seda ei saa petta meelitusega.*

*Meie vesi tunnetab peenelt ära
õrnuse ja headuse.*

*Kui vesi tabab inimese organismis ära
vähimagi ärrituse või kurjuse alged,*

hakkab see kohe muutuma.

*Что интересно,
полученные кристаллы на всех этих водах*

*имели как одинаковые фрагменты,
так и некоторые различия.*

7 лет

*Когда еще семь лет,
сам кристалл светится,*

*он добрый.
Нет еще на нем ничего такого напускного.*

*То есть это, ну, это ребенок,
поэтому и кристалл такой вот
детский кристалл, который чистый кристалл.*

25 лет

44 года

Сорок четыре.

*Так выглядит накопленный человеком
в процессе взросления жизненный опыт.*

Леонид Извеков
Исследователь
Россия

*Наши предположения как бы:
человек приходит на эту землю
с определенной какой-то задачей.*

*И вот по отображению, вернее, в этих кристаллах,
через фотографии, мы увидим,*

как изменяется его программа.

*То есть он что-то сделал правильно по этой программе
или неправильно.*

Получается, что водная среда нашего организма –

*отражение не только его физического здоровья,
но и эмоционального.*

*От нее не скрыть дурных мыслей,
не обмануть лестью.*

*Наша вода тонко чувствует
нежность и доброту.*

*Уловив малейшее
раздражение или зачатки зла,*

вода в организме человека тут же начнет меняться.

Selle sarnaselt koos
tsivilisatsiooni arenguga

muutub kiirelt jõgede ja järvede
loomulik struktuur.

Kas tänapäeva teadus on võimeline
seda protsessi mõjutama?

On teada türgi teadlaste katse,

mille jooksul lisati surevasse järve
nn ioniseeritud vett.

Ning järv muutus
sõna otseses mõttes paari tunni jooksul.

See sai puhtaks ja läbipaistvaks.

Kuid koos haigestunud mikroflooraga

kadusid ka kõik kasulikud mikroorganismid.

Võib oletada, et selle mõju käigus
tekkis vees struktuur,

mis on agressiivne kõige elava suhtes.

Kui aga Venemaa teadlased kasutasid

eriti nõrku elektromagnetvälju
teataval sagedusel,

andis see hoopis teistsuguse tulemuse.

Aleksandr Solodilov
Teaduste doktor,
Venemaa Loodusteaduste Akadeemia akadeemik

Me töötasime n-ö haigete järvedega,

*sellistega, millel oli ilmne
mandumise tendents.*

*Pärast seda, kui me aga sekkusime
sellesse protsessi,*

kuigi tõtt-õelda võttis see palju aega.

*Me tegeleme sellise protsessiga
tavaliselt umbes kolme aasta vältel.*

Järv sai terveks.

*See tähendab,
et sellel taastus homöostaasivõime.*

Подобно этому
вместе с развитием цивилизации

стремительно меняется
естественная структура рек и озер.

Способна ли современная наука
повлиять на этот процесс?

Известен опыт турецких ученых,

когда в погибающее озеро
добавлялась так называемая ионизированная вода.

И буквально в течении нескольких часов
озеро преображалось –

становилось чистым и прозрачным.

Но вместе с болезненной микрофлорой

исчезали и все полезные микроорганизмы.

Можно предположить, что в результате этого воздействия
в воде образовалась структура,

агрессивная ко всему живому.

Применение российскими учеными

сверхслабых электромагнитных полей
определенной частоты

дало совершенно другой результат.

Александр Солодилов
Доктор наук,
академик РАН России

Мы работали с озерами больными, так скажем,

*то есть которые имели явную
тенденцию на вырождение.*

*А после того, как мы вмешались
в этот процесс,*

правда это заняло очень значительное время,

*то есть мы обычно около трех лет
занимаемся вот таким процессом.*

И все, оно стало здоровым.

*То есть
оно восстановило способность к гомеостазу.*

*Järve degradatsiooniprobleem
sai lahendatud.*

Selle järve vesi hakkas uuesti põlema.

Põlemine on elava vee eriline omadus,

mis eristab seda surnud veest.

See on võime iseseisvalt vabaneda,
põletada endas kahjulikku orgaanikat.

Teadlased uurisid mitut pudeli-
ja kraanivee näidist.

Loomulikku põlemist
ei avastatud mitte üheski neist.

pudelvesi

kraanivesi

Vladimir Vojeikov
Teaduste doktor,
Moskva Riikliku Ülikooli professor
Venemaa

*Kraanivesi hakkab ise põlema
alles pärast seda,*

*kui temas on ära põlenud kõik,
mis seda saastas.*

Sellepärast see jäetaksegi seisma.

Sattudes torudesse,

jääb vesi ilma hapnikust, päikesevalgusest
ja kontaktist maaga.

Selle asemel ümbritseb teda
pime ja piiratud ruum.

Lauge voolusäangi asemel
on järsud pöörded ja täisnurgad.

Neist jagu saades täitub vesi
uue informatsiooniga,

milles sisaldub vägivald tema enda vastu
ning inimestevaheline vägivald.

Kadedus, ärritus, kurjus ja skandaalid.

Veevärk on neid vibratsioone täis.

Vesi kannab neid edasi
mööda lõpmatute torude ahelat majast majja.

*То есть проблема деградации озера,
она была решена.*

Вода в этом озере снова стала гореть.

Горение – это особое свойство живой воды,

отличающее ее от мертвой,

способность самостоятельно избавляться,
сжигать в себе вредную органику.

Ученые исследовали несколько образцов бутилированной
и водопроводной воды.

Естественного горения
не было обнаружено ни в одной из них.

бутилированная

водопроводная

Владимир Воейков
Доктор наук,
профессор Московского государственного университета
Россия

*Водопроводная вода начнет сама гореть
только после того,*

*как в ней выгорит все,
что ее загрязняло.*

Поэтому ее и отстаивают.

Оказавшись в трубах,

вода лишается кислорода, солнечного света
и контакта с землей.

Вместо этого –
темное, ограниченное пространство.

Вместо плавного русла –
резкие повороты и прямые углы.

Преодолевая их, вода наполняется
новой информацией

о насилии по отношению к себе
и людей друг к другу:

завистью, раздражением, злостью, скандалами.

Этими вибрациями заполнен водопровод.

Вода переносит их
по цепочке бесконечных труб из одного дома в другой.

Alois Gruber

Uuriija

Austria

Me nõrgestame vett nii palju, et meie –

*inimeste, loomade, taimede jaoks
on see hoopis koormaks, mitte abiks.*

*See võib teha märjaks,
kuid sellel ei ole ei jõudu ega energiat.*

Vabanedes ebaloomulikest tingimustest,

taastab vesi iga hapnikusõõmuga
osaliselt oma kaotatud jõu.

Olga Butakova

Tervise Taastamise Instituudi peaarst

Venemaa

*Sellel tuleb terve ööpäev seista lasta
ja veel regulaarselt segades,*

*selleks et kloorgaasil
oleks võimalik väljuda.*

Isegi siis, kui võtame dušši,

*saame kümme lubatud
kloorikontsentratsiooni, sest see on gaas.*

Sisuliselt asendab
veevärgis olev kloor hapniku,

ent kui see samahästi kui põletab
kõik haigusttekitavad bakterid,

siis võtab see vee käest ära
selle enda tule.

Vladimir Vojeikov

Teaduste doktor,

Moskva Riikliku Ülikooli professor

Venemaa

*Kui inimene joob vett, mis ei põle,
siis kohe muidugi midagi ei juhtu,*

sest meil on enda tuld piisavalt,

kuid tegelikult kustub seegi tasapisi.

Konstantin Korotkov

Teaduste doktor, professor

Venemaa

Nagu me juba rääkisime,

Аллоис Грубер

Исследователь

Австрия

Мы ослабляем воду настолько, что она для нас –

*людей, животных и растений –
становится нагрузкой, а не помощью.*

*Она может намочить,
но не имеет силы и энергии.*

Освободившись от неестественных условий,

с каждым новым глотком кислорода
вода частично возвращает свою утраченную силу.

Ольга Бутакова

Главный врач Института восстановления здоровья

Россия

*Ее надо сутки отстаивать,
причем регулярно помешивая*

*для того, чтобы вот этот газ – хлор –
имел возможность выйти.*

Даже когда мы стоим под душем,

*мы получаем десять предельно допустимых
концентраций хлора, потому что это газ.*

Хлор в водопроводе
по сути заменяет кислород,

но фактически, сжигая
болезнетворные бактерии,

он забирает у воды
ее собственный огонь.

Владимир Воейков

Доктор наук,

профессор Московского государственного университета

Россия

*Вот если человек пьет воду, которая не горячая,
то тем самым так или ... ну, сразу ничего не будет,*

потому что у нас огня своего хватает,

но он в общем-то потихонечку затухает.

Константин Коротков

Доктор наук, профессор

Россия

И, как мы говорили,

on meie füsioloogia põimitud
vegetatiivse närvisüsteemiga.

See omakorda on põimitud
kesknärvisüsteemiga.

Kõik see mõjutab
meie mõtteid ja emotsioone.

„Inimese emotsioonid on vesi,“
ütles kunagi Leonardo da Vinci.

Just voogude kuju inimese sees
määrab tema iseloomu.

Ühe ajaloo versiooni järgi

viis Leonardo da Vinci kuulus kirjeldus
suurest veeuputusest

vaimustusse kuningas François I.

Pimedus, tuul ja torm,
üleujutused ja leekides metsad.

Vesi, mis pühib oma teelt puid ja linnu.
Purukslöödud laevad,

mis ääretus raevutsevas ookeanis
vastu kaljusid pekslevad.

Vestluses Leonardoga
poetas François I:

„Kuidas ma küll sooviks maitsta
kas või üht tilka sellist vett!“

„Ma valan teile seda,“
vastas Leonardo.

Me ei tea, mida Prantsusmaa kuningas

tol õhtul
kunstnikult saadud peekrist jõi.

Teame vaid tagajärgi.

François läks oma maa ajalukku
kui võidutsev kuningas.

„Raevuvee“ retsept kadus aga
koos Leonardo da Vinciga hauda.

Aleksandr Solodilov
Teaduste doktor.
Venemaa Loodusteaduste Akadeemia akadeemik
Venemaa

физиология у нас сцеплена
с вегетатикой,

вегетатика сцеплена
с нервной системой.

Это все оказывает влияние
на наши мысли и эмоции.

«Эмоции человека – это вода», –
говорил Леонардо да Винчи.

Именно форма потоков внутри человека
определяет его характер.

Существует историческая версия,

что знаменитое описание Всемирного потопа,
сделанное у Леонардо да Винчи,

привело в восторг короля Франциска Первого.

Мрак, ветер, буря,
наводнение, горящие леса.

Вода, сметающая деревья и города,
разбитые на куски корабли,

бьющиеся о скалы
в бескрайнем океане водяного гнева.

Франциск Первый
в разговоре с Леонардо обронил:

«Как бы я хотел пригубить
хоть каплю такой воды!»

«Я вам налью ее», –
ответил Леонардо.

Мы не знаем,

что в тот вечер выпил
король Франции из бокала, поданного художником,

но знаем только результат.

Франциск вошел в историю своей страны,
как король-победоносец.

А рецепт «воды гнева»
Леонардо да Винчи унес с собой в могилу

Александр Солодилов
Доктор наук. академик РАН
Россия

Oleme täheldanud seda,
et vesi reageerib äärmiselt tugevalt
inimese juuresolekule.
Just inimese juuresolekule.
Meil puudus võimalus eraldi
jälgi ja eristada
inimese ja loomade mõju.
Aga et inimese mõju
on võimas ja ärritav tegur,
siis siit järeldeb,
et eksperimenteerida
nõrkade väljadega vee mõjutamist
ja samas mitte arvestada
vee juures olevaid inimesi, on võimatu.
Esmalt peame puhtakujulise
eksperimenti jaoks inimese isoleerima.

Inimesel ei tohi tekkida veega
vahetut kokkupuudet.

Effi Chau
USA Alternatiivse meditsiini
presidendiõukogu liige

Viisime läbi eksperimente
(ma ei ütle, et need oleksid
kõrgtasemelised teaduslikud eksperimentid),
need on lihtsalt
populaarteaduslikud katsed.
Meie õpilased suunasid oma mõtteenergia
vette omaenese tahtliku kavatsuse abil.
Seejärel kastsid nad osa taimi
selle energiarikka veega.
Teisi taimi kastsid aga tavalise veega.
Ja energiarikka veega kastetud taimed
kasvasid kaks korda suuremaks,
õitsesid rikkalikumalt
ja nägid välja palju tervemad
kui need, mida kasteti tavalise veega.

Мы обратили внимание на то,
что вода также чрезвычайно сильно реагирует
на присутствие человека,
именно человека.
Мы не имели возможности специально
отследить, дифференцировать
воздействие человека и животных.
Но то, что воздействие человека
является мощным возмущающим фактором,
и, соответственно,
проводить эксперименты
по влиянию на воду слабыми полями
и при этом не учитывать
нахождение рядом с водой человека, невозможно.
То есть первое, что мы должны сделать
для чистого проведения эксперимента,
это изолировать человека.

Он не должен быть
в непосредственном контакте с водой.

Эффи Чау
Член Президентского совета
по альтернативной медицине США

Мы проводили эксперименты
(я не говорю, научные эксперименты
на высоком уровне),
это просто
такие научно-популярные опыты.
Наши ученики направляли энергию
в воду при помощи собственного намерения.
Поливали этой
заряженной энергией водой растения,
а другие растения поливали обычной водой.
И растения
вырастали вдвое больше,
давали большие цветов
и выглядели намного более здоровыми,
чем те, которые поливали обычной водой.

Vesi tabab ära ka kõige pisemad
inimese tujumuutused.

Igasugune meie olek kujutab endast
vibratsioonide voogusid,

millest kõige helgemad
sünnivad armastusest.

Armastuse jõud peitub juba sõnas endas.

Tänapäeva teadus on seisukohal,
et mida ürgsem sõna,

seda rohkem väge sellel on.

Konstantin Korotkov
Teaduste doktor, professor
Venemaa

Eraldiseisev valdkond,

*mis mõjutab ümbritsevat loodust,
eriti aga vett,*

on palvemõju,

sest palve ei ole lihtsalt meditatsioon.

*See ei ole ka
mingi konkreetne rituaal või tegu.*

*See on ühendumine juba mõnede
palju kõrgemate energiatega.*

Seetõttu inimene,
kes ei ole kunagi palvet kuulnudki,

on võimeline tajuma selle võnkeid.

Vesi aga saab nende sõnade mõjul elavaks.

Venemaal liiguvad kuuldused elustava
kolmekellahelina vee imelisest väest,

mis tervendab iga tõve.

See võetakse kolmest kirikust,
mis asetsevad nii,

et ühe kellahelinat ei ole teises kuulda.

Toiming leiab aset täielikus vaikuses.

Seejärel valatakse vesi kokku
samuti sõnagi lausumata.

Вода улавливает малейшие
изменения в настроении человека.

Любое наше состояние –
это потоки вибрации,

самые светлые из которых
рождаются любовью.

Ее могущество заложено уже в самом слове.

Современная наука считает,
чем слово древнее,

тем большей силой оно обладает.

Константин Коротков
Доктор наук, профессор
Россия

Отдельным направлением

*влияний на окружающую природу
и, в частности, на воду,*

является влияние молитвы,

потому что молитва – это не просто медитация,

*это не просто
какой-то определенный ритуал или действие,*

*а это подключение к некоторым
уже более высоким энергетикам.*

Поэтому даже человек,
никогда не слышавший молитвы,

способен угадать ее вибрации,

а вода под воздействием этих слов стать живой.

В России ходит слава о необыкновенной силе
живительной трехзвонной воды,

которая исцеляет от любых болезней.

Ее берут из трех церквей,
расположенных так,

чтобы звон одной не был слышен в другой.

Это происходит при полном молчании.

Потом воду, также не проронив ни единого слова,
сливают вместе.

Inimene, kes viib kolmekellahelinavett
raskelt haigele,

ei tohi rääkida ühegi vastutulijaga.

Vastasel juhul tervendav vägi kaob.

Emoto Masaru
Uuriija
Jaapan

*Mina arvan, et kahekõne vee
ja inimese vahel on väga oluline.*

*Iga kahekõne veega
on võrdväärne sellega,*

*kui inimene astub dialoogi
oma peegelpildiga.*

*Kui inimene peab dialoogi veega,
siis ta parandab ja kinnitab iseennast.*

Sellele veele anti käsk:

„Tee seda!“

Tee see ära

Sellele aga tehti ettepanek:

Teeme seda

Nii näeb välja sõna „aitäh“
erinevates keeltes

aitäh (prantsuse keeles)

aitäh (itaalia keeles)

aitäh (korea keeles)

Effi Chau
USA Alternatiivse meditsiini
presidendinõukogu liige

*Kui räägime sellest, et 85% veest,
millest meie keha koosneb,*

*allub sellisele mõjule, siis me mõjutame
inimeses tohutult koguses vett.*

Человек, несущий сосуд с трехзвонной водой
тяжело больному,

ни с кем из встречаемых не должен разговаривать:

иначе целительная сила уйдет.

Эмото Масару
Исследователь
Япония

*Я считаю, что диалог с водой,
диалог между водой и человеком
имеет очень важное значение.*

*Каждый диалог с водой
равнозначен тому,*

*что человек разговаривает
с самим собой через зеркало.*

*Через диалог с водой
человек исправляет и подтверждает самого себя.*

Этой воде приказали:

«Делай это!»

Сделай это

А этой предложили:

Давай это сделаем

А так выглядит слово «спасибо»,
произнесенное на разных языках.

Спасибо (по-французски)

Спасибо (по-итальянски)

Спасибо (по-корейски)

Эффи Чау
Член Президентского совета
по альтернативной медицине США

*Если мы говорим о том, что 85% воды,
которая составляет наше тело,*

*подвергается такому воздействию, мы воздействуем
на огромный объем воды в человеческом существе.*

Rustum Roy
Pennsylvania Ülikooli professor
USA

Me näeme ka tegelikult seda,

et seoses nende peente mõjutustega
leiavad vees aset muutused.

Kui on olemas muutused,
on need jätnud ka jälje.

Olga Butakova
Tervise Taastamise Instituudi peaarst
Venemaa

Seepärast öeldi varem, et me ei jooks
teed inimesega, kellele me ei meeldi.

Teed joodi nendega,
kes üksteisele intuiitiivselt meeldisid.

Just sel põhjusel,
sest toimub ju vee programmeerimine.

19. sajandi alguses elas Nižni Novgorodis
kalakaupmees Nikita Gurjev.

Tema naine Nastasja
oli harukordselt kaunis ja helde.

Ent õnnelikust abielust ei tulnud
nendel toredatel inimestel midagi välja.

Kaheksa aasta jooksul ei suutnud naine
oma mehele pärijat ilmale tuua.

Ükskord rääkis vana lapsehoidja Aglaja
oma kasvandikule imeallikast Divejevos,

mille vesi aitab viljatuse vastu.

Ristimispuha aegu
sündis Gurjevite perre poeg.

Mingil kombel sattus noore naise ihusse
uue elu tärkamise programm.

Martin Chaplin
Londoni Ülikooli professor
Suurbritannia

Mingis raku osas
mõjutavad molekulid vett.

Vesi mõjutab vett,
mis on selle lähedal,

Рустум Рой
Профессор Пенсильванского университета
США

Мы и на самом деле можем наблюдать,

что в воде происходят изменения
в связи с этими тонкими влияниями

Если есть изменения,
значит там есть отпечаток.

Ольга Бутакова
Главный врач Института восстановления здоровья
Россия

Поэтому раньше говорили: не садитесь пить
чай с человеком, который вас не любит.

То есть на чай приглашали людей,
которые интуитивно друг другу нравились.

Именно по этой причине,
потому что идет практически программирование воды.

В самом начале XIX века в Нижнем Новгороде
жил торговец рыбой купец Никита Гурьев.

Его жена Настасья
славилась редкой красотой и добротой.

Но счастливой семейной жизни
у этих замечательных людей не получилось.

За восемь лет жена
так и не сумела родить мужу наследника.

Однажды старая нянька Аглая
рассказала своей воспитаннице о чудотворном
источнике в Дивеево,

вода которого помогает от бесплодия.

На Крещение
в семействе Гурьевых родился сын.

Программа зарождения новой жизни
каким-то образом попала в организм молодой женщины.

Мартин Чаплин
Профессор Лондонского университета
Великобритания

То есть молекулы в какой-то части клетки
влияют на воду.

Вода влияет на воду,
которая рядом с ней,

*mis omakorda mõjutab
mõnes teises kohas asuvaid molekule.*

*Seega edastab vesi
informatsiooni rakusiseselt.*

*Just peale Divejevo allika väisamist
sünnitas viimane vene keisrinna
Aleksandra Fjodorovna troonipärija Aleksei,*

kelle ilmaletulekut nii kaua oodati.

Konstantin Korotkov
Teaduste doktor, professor
Venemaa

*Ega asjata räägita,
et on olemas palvest õnnistatud paigad.*

Ja meie korraldasime erilisi katseid.

Me asetasime vett just nendesse paikadesse.

*Me asetasime vett
palvetavate inimeste lähedusse*

*ning jällegi nägime enamjuhtudel selgelt
vee infostruktuuri muutumist.*

*See tähendab,
et palveväljas oleva vee energetika*

muutub tajutavalt.

Olga Butakova
Tervise Taastamise Instituudi peaarst
Venemaa

Palve mõjul muutub veri,

kusjuures see on isoleeritud veretilk,

*mida vaadeldakse ühe minuti jooksul,
kuniks see on veel elus.*

See läbib mitmeid muutusi.

*Ei ole oluline,
mis keeles palvet öeldakse*

*ja kas seda tehakse
valjult või endamisi.*

*Struktuuri tekkimine sõltub ainult
inimese tunnete siirusest ja jõust.*

*которая, в свою очередь, влияет
на молекулы где-либо еще.*

*Таким образом, вода на самом деле
используется для передачи информации внутри клетки.*

*Именно после посещения источника в Дивеево,
последняя русская императрица
Александра Федоровна родила наследника –
цесаревича Алексея,*

появления которого так долго ждали.

Константин Коротков
Доктор наук, профессор
Россия

*Недаром говорят о том,
что существуют намоленные места.*

И мы проводили специальные эксперименты,

мы ставили воду в эти места.

*Мы ставили воду
около людей, которые молятся,*

*и опять-таки в большинстве случаев мы четко видели
изменения информационной структуры воды.*

*То есть
энергетика воды, находящейся в поле молитвы,*

четко меняется.

Ольга Бутакова
Главный врач Института восстановления здоровья
Россия

Картина крови меняется при молитве.

Причем это изолированная капля крови,

*которая берется и смотрится в течение минуты,
пока она еще жива.*

И она меняется на очень многие факторы.

*Не имеет значения,
на каком языке,*

*вслух или мысленно
произнесена молитва.*

*Возникновение структуры зависит только
от искренности и силы чувств человека.*

Leonid Izvekov
Uuriija
Venemaa

*Vähe sellest, et Sergi Radonežski
Püha allika vee kristall*

oli kuueharulise struktuuriga,

avastasime ühe haru detailsemal vaatlemisel

ristikujulise läbilõike.

*See oli niivõrd hämmastav,
see oli nii oivaline pilt.*

Ma ei oska seda isegi millegagi võrrelda.

*See oli ainulaadne kristall,
väga-väga kaunis kristall.*

Sergi Radonežski Püha allikas

Surnumeri.

Kõige madalam koht Maa pinnal,

maailma kõige soolasem meri.

*See on fenomen, mida paljud teadlased
seostavad tektooniliste protsessidega.*

*Ent iidne legend pajatab,
et siin asusid kunagi kaks linna,*

*mille elanikud vaevlesid
luksuse ja jõudeoleku käes.*

Umbes 2000. aastal eKr tehti linnad maatasa

kohutava looduskatastroofi tagajärjel.

*Kõik, mis nendest järele jäi,
oli elutu meri.*

Alois Gruber
Uuriija
Austria

Inimese suurim jõud on meeletugevus,

*mõttejõud, mida võib kasutada
kas positiivselt või negatiivselt.*

Леонид Извеков
Исследователь
Россия

*Кристалл, полученный из источника Сергия Радонежского,
мало того что*

он имел и шестилучиковую структуру,

*при детальном рассмотрении
одного из лучей на данном кристалле*

мы обнаружили сечение в виде креста.

*То есть это было настолько изумительно,
это была такая великолепная картина –*

я не знаю даже, с чем это сравнить,

*то есть это оригинальный кристалл,
это очень и очень красивый кристалл.*

Источник Сергия Радонежского

Мертвое море –

самая низкая отметка земного шара,

самое соленое море земли.

*Феномен, который многие ученые
связывают с тектоническими процессами.*

*Но согласно древней легенде,
некогда здесь располагались два города,*

*жители которых изнывали
от роскоши и безделья.*

*Предположительно в 2000 году до
рождества Христова вследствие страшной
природной катастрофы*

города были стерты с лица земли.

*Все, что осталось от них,
это море, в котором нет жизни.*

Аллоис Грубер
Исследователь
Австрия

Величайшая человеческая сила – сила духа,

*сила мысли, которую можно использовать
позитивно или негативно.*

*Kui inimene kasutab seda negatiivselt,
siis ta saastab oma vedelikku*

*ja vett üleüldiselt tiikides, jõgedes,
järvedes, meredes.*

Ja isegi õhus.

*Kui me aga mõtleme positiivselt,
siis me puhastame vett.*

Konstantin Korotkov
Teaduste doktor, professor
Venemaa

*Vett võib mõjutada nii meetri,
kilomeetri kauguselt*

kui ka teisest maailma otsast.

*Me oleme selliseid
eksperimente korraldanud.*

*Oleme korraldanud veele mõjumise eksperimente
küll Jaapanist, küll Saksamaalt ja USA-st.*

*Need olid küllaltki täpsed
laborieksperimendid,*

*mis näitasid, et mõju on olemas,
et see on objektiivselt mõõdetav*

*ja et see tõepoolest
vahemaast ei sõltu.*

*Vene teadlane ja filosoof
Aleksandr Tšževski*

*kirjeldas veel möödunud sajandi
30-ndatel aastatel harukordset nähtust.*

Jälgides bakterikolooniat, märkas ta,

*et aeg-ajalt ilmutavad need muidu rahulikud
mikroorganismid tavatut aktiivsust.*

*Tšževski tegi kindlaks,
et üherakulised erutuvad samal ajal,*

kui toimuvad päikesepursked.

*Päikesevalgusel kulub Maani jõudmiseks
veel tervelt kaheksa minutit,*

kuid bakteritele on muutus juba teada.

Kui vesi tabab universumis muutusi,

*Используя ее негативно,
человек загрязняет свою жидкость*

*и общую воду, находящуюся в прудах, реках,
озерах, морях,*

а также и в воздухе.

*А если мы мыслим позитивно,
мы очищаем воду.*

Константин Коротков
Доктор наук, профессор
Россия

*На воду можно влиять как с расстояния метра,
километра,*

так и с другого конца земного шара.

*Мы такие
эксперименты проводили.*

*Мы проводили эксперименты по влиянию на воду
и с Японии, и с Германии, и с Соединенных Штатов.*

*Это были достаточно аккуратные
лабораторные эксперименты,*

*и они показывали, что воздействие есть;
оно объективно измеряемо*

*и оно действительно
не зависит от расстояния.*

*Русский ученый и философ
Александр Чижевский*

*еще в 30-х годах прошлого века
описал поразительное явление.*

Наблюдая за колонией бактерий, он заметил,

*что время от времени эти спокойные
микроорганизмы начинают проявлять непривычную активность.*

*Чижевский установил,
что волнение одноклеточных происходит*

одновременно со вспышками на солнце.

*Солнечному свету еще предстоит идти до Земли
целых восемь минут,*

а бактерии уже знают об изменении.

Улавливая изменения во вселенной,

muutuvad kohe ka vee omadused

nii veekogudes
kui ka elusolendite organismides.

See toimub silmapilkselt.
Professor Injušin ehitas sellele üles

bioproгноosijate järgi
maavärinate ennustamise kontseptsiooni.

Spetsiaalsesse isoleeritud anumasse

on paigutatud taimerakkudest
ja bakteritest koosnev biomass,

mille veesisaldus on 95–98%.

Samasse anumasse
on monteeritud klaastulp veega.

Informatsioon tuleb sinna
ainult kosmosest ja Maa tuumast.

Vähimagi muutuse korral
reageerib biomass hetkega,

muutes elektrilist potentsiaali.

Viktor Injušin
Kazakhstani Rahvusliku
Al-Farabi nimelise ülikooli biofüüsika professor

*Lülitame sisse ja vaatame,
ahhaa – stabiilsus ...*

*Säilib, siis on hästi, las säilib,
see tähendab, et linn on väljaspool ohtu.*

*Kui mikrovoogudes tekib aga
ülitugev kõikumine,*

*kui struktuur hakkab häiruma,
tekivad voolused, siis on juba ohtlik.*

*Katastroof on siis tulemas
juba paari päeva pärast.*

Eksperiment kestab juba kolm aastat.

Selle aja jooksul on suudetud
ülitäpselt ennustada

üleujutusi ja maavärinaid Jaapanis,

Kagu-Aasias, Indias.

вода тут же меняет свои свойства

и на земле,
и в организме живых существ.

Это происходит одновременно.
Профессор Инюшин построил на этом

концепцию предсказания землетрясений
по биопредвестникам.

В специально изолированную емкость

помещена биомасса из растительных клеток
и бактерий,

которые на 95-98% состоят из воды.

В эту же емкость
вмонтирован стеклянный столб с водой.

Информация поступает в него
только из космоса и ядра земли.

Малейшее изменение –
и биомасса тут же отреагирует,

сменит электрический потенциал.

Виктор Инюшин
Доктор наук, профессор Государственного университета
им. аль-Фараби Казахстан

*Мы включаем и смотрим:
ага, констанция...*

*Сохраняется, ну, и слава тебе, господи. Пусть сохраняется,
значит, город в безопасности.*

*А если вдруг пошло вот там колебание сильнейшее
в микротоках,*

*то есть структура начинает нарушаться тоже,
токи пошли, значит, дело опасное.*

*То есть перед нами уже катастрофа
через несколько дней.*

Эксперимент продолжается уже три года.

За это время удалось
с высокой точностью предсказать

наводнения и землетрясения в Японии,

в Юго-Восточной Азии, в Индии.

Samas on vesi isoleeritud anumas kogunud
tohtu energiapotentsiaali.

Viktor Injušin
Kazakhstani Rahvusliku
Al-Farabi nimelise ülikooli biofüüsika professor

*Me oleme juba näinud
kolme-aastast vett.*

*See on niivõrd täis energiat,
et selles ei saa areneda*

*ei anaeroobsed bakterid
ega keegi teine.*

*Kui hakkame kasutama
biogeenset vett,*

*kaob kohe kümneid protsente tulevastest
narkomaanidest ja alkohoolikutest.*

*Võib-olla rohkemgi,
selles pole kahtlust.*

*Kui me hakkame seda juurutama
lasteaedades, koolides ja igal pool,*

rinnalaste kasvatamisel jne,

*siis loome rahva,
kes on vastupidav,*

palju vastupidavam narkootikumide, alkoholi

*ja ka paljude muude
kahjulike ökoloogiliste faktorite suhtes.*

*Elu peab olema
stabiilne ja kestev.*

*Vesi registreerib neid
kosmosesignaale igal hetkel.*

*Info jõuab selleni lugematute
universumis koondatud laineväljade näol.*

*Seda nimetatakse veel ka
energilis-informatsiooniliseks ruumiks.*

Smolenski ja Kaliningradi metropoliit
Kirill

Energiaallikas on ju Jumal, maailma looja.

*See on kolossaalse jõuga
energeetiline substant.*

Вместе с тем, вода из изолированной емкости накопила
огромный энергетический потенциал.

Виктор Инюшин
Доктор наук, профессор Государственного университета
им. аль-Фараби Казахстан

*Вот уже мы видели
трехлетнюю воду.*

*Она настолько сильно насыщена энергией,
что в ней не могут развиваться*

*анаэробные бактерии,
никто.*

*Если мы будем использовать
биогенную воду,*

*мы сразу потеряем десятки,
и больше процентов будущих наркоманов*

*и будущих алкоголиков.
Это несомненно.*

*То есть если мы ее внедряем
в детских садах, школах и везде*

при воспитании грудных детей и так далее,

*мы создадим нацию,
которая будет устойчива,*

более устойчива к наркотикам, к алкоголю,

*да и к многим другим
вредным экологическим факторам.*

*Жизнь должна быть
стабильной и постоянной.*

*Эти сигналы из космоса
каждое мгновение регистрирует вода.*

*Информация поступает к ней в виде бесчисленных
волновых полей, сосредоточенных во вселенной.*

*Это пространство называют еще и
энергоинформационным.*

Митрополит Смоленский и Калининградский
Кирилл

Но источником энергии является Бог, творец мира.

*Это колоссальной силы
энергетическая субстанция.*

*Selle energeetilise toetuseta
ei oleks universumit olemas.*

*Teadlastele on hästi tuntud
termodünaamika teine seadus,*

*mis annab tunnistust sellest, et süsteem,
mida väljastpoolt ei toetata,*

*EEKõige energeetiliselt, laguneb
ega ole võimeline eksisteerima.*

*Millegipärast rakendame neid seadusi
füüsikaprotsesside suhtes väga kergesti.*

*Ent kui asi puudutab vaimset elu,
jääme äkitselt täiesti ükskõikseks.*

*Ajaloo jooksul on teadlased
mitmeid kordi püüdnud*

kasvatada laboritingimustes elusat rakku,

teisistõnu, kunstlikult elu luua.

*On segatud juba tuntud elusaine komponente.
On kujundatud erilisi tingimusi.*

Kuid see on alati nurjunud.

Viktor Injušin
Kazakhstani Rahvusliku
Al-Farabi nimelise ülikooli biofüüsika professor

Oleme kõik üksipulgi lahti harutanud.

*Teame, kus missugused molekulid asuvad,
kuidas neid ühendada,*

missuguste otstega, millal, mis ajal –

*kõik see on meil
hiigelsuures arvutis kirjas.*

*Kuid, kui hakkame seda tegema,
siis midagi elusat välja ei tule.*

Tähendab, elu siiski ei teki.

Konstantin Korotkov
Teaduste doktor, professor
Venemaa

Elu on kindlasuunaline infoprotsess,

*mida seovad erilised,
eelkõige vee omadused.*

*И без этой энергетической поддержки
не существовало бы вселенной.*

*Существует такой второй закон термодинамики
хорошо известный ученым, да?*

*Который свидетельствует о том, что система,
не поддерживаемая извне,*

*в первую очередь, энергетически, разрушается,
неспособна существовать.*

*Почему-то мы с легкостью оперируем такими законами
по отношению к физическим процессам,*

*но там, где речь идет о духовной жизни,
вдруг становимся совершенно бесчувственными.*

*Множество раз на протяжении истории,
ученые в лабораторных условиях*

пытались вырастить живую клетку,

иначе говоря, искусственно воспроизвести жизнь.

*Смешивались уже известные компоненты живой материи,
моделировались специальные условия,*

но это всегда заканчивалось неудачей.

Виктор Инюшин
Доктор наук, профессор Государственного университета
им. аль-Фараби Казахстан

Разложили на полочки,

*знаем, где какие молекулы,
как их надо соединять,*

какими концами, когда, в какое время и так далее –

*все это у нас
в гигантском компьютере записано.*

*Но начинаем это делать –
живого не получается.*

То есть жизни все равно нет.

Константин Коротков
Доктор наук, профессор
Россия

Жизнь – это направленный информационный процесс,

*который был связан с особыми свойствами,
прежде всего, воды.*

Šamil-Hazrat Alautdinov
Moskva Poklonnaja mäel asuva moššee imaam
Venemaa

*Kõik oli alguses loodud või siis kõiges
on see ligiolu, vee tuntav ligiolu,*

mis on loomise osa,

*kuid samas vist suurel määral
mainitakse Koraanis vett kui miskit,*

mida uurides peavad inimesed enda jaoks

*lahti mõtestama ja tõestama
Jumala olemasolu.*

Kui 13. sajandil pKr elanud

Fibonacci nime all tuntud
itaalia matemaatik

jälgis erinevaid
eluslooduse nähtusi,

avastas ta kuldlõike –

lõpmatu arvude jada,
milles iga arv on kahe eelneva summa.

Kui jagada ükskõik milline selle jada
väiksematest arvudest

kõrvalseisva suurema arvuga,

on vastuseks alati 0,618.

Luues oma maale, kasutas Leonardo da Vinci
erilist struktuuritäiuse põhimõtet.

Ta nimetas seda kuldlõikeks.

Sel puhul on suurema sirglõigu osa
suhe väiksemaga

ja kogu sirglõigu osa suhe suuremaga
võrdne arvuga 0,618.

Kaua aega enne seda, 6. sajandil e.m.a,

leidis vanakreeka matemaatik ja filosoof
Phytagoras selle suhte geomeetrias.

Kui läheme ajas veel
300 aastat tagasi,

Шамиль-Хазрат Аляутдинов
Имам-Хатыб Мемориальной мечети на Поклонной горе
Россия

*Все изначально было сотворено или же
во всем есть вот это вот присутствие,
значительное присутствие воды,*

как части сотворения,

*но в то же время, наверное, в большей степени,
в пропорциональном отношении,
вода упоминается в Коране как то,*

изучая что люди должны для себя

*понять и доказать
существование Бога.*

В XIII веке от рождения Христа

итальянский математик,
известный миру под именем Фибоначчи,

наблюдая за различными
явлениями живой природы,

открыл золотую пропорцию –

бесконечную последовательность чисел,
каждое из которых является суммой двух предыдущих.

Разделив любое из меньших чисел
этого ряда

на соседнее большее число,

мы всегда получим
ноль целых шестьсот восемнадцать тысячных.

Леонардо да Винчи, создавая свои картины,
использовал особый принцип структурного совершенства.

Он называл его золотым сечением,

при котором соотношения большей части отрезка
к меньшей,

а всего отрезка к большей
было равно ноль целых шестьсот восемнадцать тысячных.

Задолго до этого, в 6 веке до нашей эры,

древнегреческий философ и математик Пифагор,
находит это соотношение в геометрии.

Оглянувшись еще
на триста лет назад,

leiaime, et seda on maininud
ka vanad egiptlased.

Nemad nimetasid seda jumalikuks tuumaks.

Kas see ei tähenda mitte seda,
et nii Pythagorasele,

Fibonaccile, Leonardo da Vincile kui ka
paljudele teistele inimkonna geenistele

olid antud teadmised eriliste
kooskõlaseaduste olemasolust,

mis on kogu maailma täiuse alus.

Vladimir Vojeikov
Teaduste doktor,
Moskva Riikliku Ülikooli professor
Venemaa

*Seadused, nagu me teame,
ei teki iseenesest.*

Järelikult on olemas seaduseandja.

*Kuid see väljub juba minu
professionaalse huvi raamidest,*

kui nii öelda.

*Inimlikus mõttes
on see mulle aga abiks.*

Üsna hiljuti esitasid teadlased
sensatsioonilise hüpoteesi –

universumiseadused
on talletatud vees.

Kuldlõige ehk jumalik tuum
avastati sulavee molekulis.

Tavalises vees on vesinikuaatomite
vaheline nurk 104 kraadi.

Sulavees püsib see nurk
muutumatu 108-kraadisena.

Vesiniksidemete pikkuse suhe
on aga 0,618.

See on vee eriline olek.

Külmudes ja seejärel sulades, kustutab vesi
oma mälust kogu informatsiooni,

talletades vaid elu alusprogrammi.

мы найдем упоминание о нем
у древних египтян.

Они называли его божественной сутью.

Не означает ли это,
что и Пифагору,

и Фибаначчи, и Леонардо да Винчи,
и многим другим гениям человечества

было дано знание о существовании особых
законов гармонии,

которые являются основой всего совершенного в этом мире.

Владимир Воейков
Доктор наук,
профессор Московского государственного университета
Россия

*Законы сами, как мы знаем,
не возникают сами по себе.*

Значит, есть законодатель.

*Но это уже выходит за рамки
моих профессиональных интересов,*

скажем так.

*По-человечески
это мне помогает.*

Совсем недавно ученые выдвинули
сенсационную гипотезу –

законы мироздания
записаны в воде.

Золотая пропорция – она же божественная суть –
была обнаружена в молекуле талой воды.

В обычной воде угол между атомами водорода
равен ста четырем градусам.

В талой воде этот угол
неизменно сто восемь градусов.

А соотношение длин водородных связей –
ноль целых шестьсот восемнадцать тысячных.

Это особенное состояние воды.

Замерзая, а затем оттаивая, вода стирает
из своей памяти всю информацию

сохраняя одну единственную – базовую программу жизни.

Just selle programmi järgi
loodigi kõik täiuslik.

Lehtede asetus oksal.

Õielehtede asetus lilles.

Niitide asetus ämblikuvõrgus.

Keerukas teokoda.

DNA molekul.

Universum.

Tuleb välja, et See,
kes lõi selle maailma lugematutes vormides,

edastas kõigele elusale arenguprogrammi
just vee kaudu.

Alois Gruber
Uuriija
Austria

Vees on olemas kogu info elu kohta.

*Kui hävitame selle informatsiooni,
hävitame ka iseenda.*

Meie planeet on mitu korda
olnud jääkatte all.

Kõigest 20 000 aastat tagasi
oli pea pool maismaast jää all.

Maa oli nagu lumine ja elutu kõrb.

Võib-olla pole jääaeg ega
Piiblist tuntud veeuputus midagi enamat,

kui vee reaktsioon inimkonna küpsemisele.

Aleksandr Solodilov
Teaduste doktor,
Venemaa Loodusteaduste Akadeemia akadeemik
Venemaa

Vesi justkui heidab ära kõik,

mis temasse on kogunenud,

ja puhastub.

Siis tekib tal muidugi võimalus

püüda süütsi värskaid ja uusi muljeid.

Именно по этой программе
и создавалось все совершенное:

расположение листьев на ветке,

лепестков в цветке,

ниточек в паутине,

замысловатая раковина улитки,

молекула ДНК,

вселенная.

Получается, что Тот,
кто создал в бесконечном числе форм этот мир,

именно через воду
сообщил всему живому программу развития.

Аллоис Грубер
Исследователь
Австрия

В воде находится вся информация о жизни.

*Если мы уничтожим эту информацию,
мы уничтожим самих себя.*

Наша планета не раз
покрывалась ледниками.

Всего двадцать тысяч лет назад
почти половина суши находилась подо льдом.

Земля была заснеженной, безжизненной пустыней.

Может быть, и библейский потоп,
и ледниковый период – это не более чем

реакция воды на взросление человечества.

Александр Солодилов
Доктор наук, академик РАН

Россия

Вода как бы сбрасывает те накопления,

которые она провела,

и очищается.

Ну, и соответственно возникает возможность

*схватывания, глубокого схватывания,
так скажем, свежего впечатления, нового впечатления.*

Tekib võimalus saada muljeid.

Kui tuhandeid aastaid tagasi
muutus jää päikesekiirte mõjul taas veeks,

sai inimene võimaluse
alustada kõike puhtalt lehelt.

Emoto Masaru

Teadlane

Jaapan

*Inimese jaoks on kõige olulisem
leida vastus küsimusele,*

kust inimene tuli,

*milleks ta siin ilmas elab
ja kuhu ta läheb peale surma.*

*Mina arvan,
et selle küsimuse lahendusevõti*

*peitub sügavamas arusaamas
vee olemusest.*

Sulavesi on imiku sarnane.

See ei tea veel midagi
ümbritsevast tegelikkusest.

Ainuüksi inimene
saab selle täita uute teadmistega.

Kõigest loodust
on selline võimalus antud just inimesele.

Herbert Klima

Viini Tuumafüüsika Instituudi professor
Austria

*Ausalt öeldes olen ma
sügavalt veendunud,*

et selle taga on miski,

*mis lihtsalt kohustab meid, inimesi,
millekski konkreetseks.*

Esmalt peame olema tänulikud,

*et kõigist olemasolevatest võimalustest
valiti just meid.*

Smolenski ja Kaliningradi metropoliit
Kirill

Kui võtta inimese elu üleüldiselt

Возникает возможность впечатлиться.

И когда тысячи лет назад
под лучами солнца лед вновь превратился в воду,

у человека появился шанс
начать все с чистого листа.

Эмото Масару

Исследователь

Япония

*Самым важным для человека
является поиск ответа на вопрос,*

откуда человек появился,

*зачем он на этом свете
и куда он уйдет после смерти.*

*Я считаю,
что ключ для разрешения этого вопроса*

*находится в более глубоком понимании
сущности воды.*

Талая вода подобна младенцу.

Она еще ничего не знает
об окружающей действительности.

И только человек
способен наполнить ее новыми знаниями.

Из всех творений
именно ему была дана такая возможность.

Герберт Клима

Профессор Венского института ядерной физики
Австрия

*Вы знаете, честно говоря, я
глубоко убежден,*

что за этим стоит что-то,

*что просто обязывает нас, людей,
к чему-то определенному.*

В первую очередь, мы должны быть благодарны,

*что именно нас выбрали
из всех имевшихся возможностей.*

Митрополит Смоленский и Калининградский
Кирилл

Если взять вообще человеческую жизнь

ja seda tähelepanelikult vaadata,

siis me oleme vabad.

Me otsustame ise väga palju –

*kuidas käituda, kuidas tegutseda,
kuidas mõelda, kus õppida,*

*missugused ideed vastu võtta
ja missugused tagasi lükata,*

*kuidas kujundada oma suhet Jumalaga –
uskuda Jumalasse või mitte.*

*Siinkohal tuleb meeles pidada,
et see energiavihm, mis alla voogab,*

*see energiavool,
mis tuleb Jumalalt –*

*me võime selle kas vastu võtta
või seada sellele mingi takistuse.*

Armastus

armastus

Vihkamine

vihkamine

Kaastunne

kaastunne

Raev

raev

Adin Steinsaltz
Usuteaduste doktor
Iisrael

Inimese suutlikkust hävitada,

*tema hävitus- ja kurjusevõimet
ei pea kuidagi tõestama.*

See ei ole usuküsimus.

*See on silmnähtav reaalsus,
mida me kõik iga päev tunnetame.*

*Ent mõte sellest,
et inimene on suuteline midagi parandama,*

и посмотреть на нее внимательно,

мы свободны.

Мы очень многие вещи сами определяем:

*как нам поступать, как нам действовать,
как нам мыслить, где нам учиться,*

*какие идеи принимать,
какие отвергать,*

*как выстраивать свои отношения с Богом,
верить в Бога или не верить в Бога.*

*И вот в этом смысле нужно помнить,
что вот этот энергетический дождь, который исходит,*

*вот этот поток энергетический,
который от Бога идет,*

*мы можем либо принять,
либо поставить некую преграду.*

Любовь.

любовь

Ненависть

ненависть

Сострадание

сострадание

Гнев

гнев

Адин Штейнзальц
Доктор богословия
Израиль

Возможность человека разрушать,

*его способность к разрушению и злу,
это не надо никак доказывать,*

это не вопрос веры,

*это очевидная реальность,
данная нам всем в ощущениях, причем, повседневных.*

*Вот идея о том,
что человек может что-то исправить,*

*on juba usuprintsiip
ning nõuab suurt vaimset pingutust.*

Smolenski ja Kaliningradi metropoliit
Kirill

Inimene kui energiaallikas

*(igas inimeses on tema enda
energia allikas)*

*levitab oma energiat nendele,
kes teda ümbritsevad.*

*Selles mõttes ei ole meie teod, sõnad
ega isegi mitte mõtted neutraalsed.*

Need mõjutavad maailma meie ümber.

*Me otsime lõputus maailmaruumis lahendust
kõige iidsemale saladusele –*

maailma olemuse müsteeriumile.

*Vastus on aga siin,
väikesel sinisel planeedil.*

*See teadmine on inimese kõrval olnud
juba loomise algusest.*

*And, mida me nimetame eluks,
usaldati universumis ainsale ainele,*

*mis suudab seda säilitada
ja inimestele edasi anda.*

See aine on vesi.

*это уже принцип веры
и требует больших душевных усилий.*

Митрополит Смоленский и Калининградский
Кирилл

И человек, как источник энергии,

*потому что в каждом человеке есть такой источник
его собственной энергии,*

*он распространяет свою энергию
на окружающих.*

*В этом смысле наши дела, наши слова,
даже наши мысли не нейтральны.*

Они воздействуют на окружающий нас мир.

*В бесконечном космическом пространстве мы ищем разгадку
самой древней из тайн –*

тайны мироздания.

*Но ответ находится здесь,
на маленькой голубой планете.*

*Это знание с начала сотворения
было рядом с человеком.*

*Дар, который мы называем жизнью,
был доверен единственному во вселенной веществу,*

*способному его сохранить
и передать людям –*

воде.

2. TÕLKE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

Selles magistriprojekti osas selgitatakse dokumentaalfilmi mõistet ja antakse ülevaade audiovisuaalse tõlke (AVT) valdkonnast ning tutvustatakse põgusalt AVT liike. Detailsemalt keskendutakse subtitreerimisele ning selle protsessi käigus tekkivatele probleemidele, mis seostatakse lõpuks relevantsusteooriaga.

2.1 Dokumentaalfilm

Filmimaailma üldjaotuses asetub dokumentaalfilm eksperimentaal- ja mängufilmide kõrvale. Dokumentaalfilmi termini (*documentary*) võttis 1926. aastal esmakordselt kasutusele John Grierson, kes defineerib seda tegelikkuse loomingulise tõlgendamisena (*creative treatment of actuality*). Algselt kasutasid terminit *documentaire* prantslased, selleks et seeläbi tähistada reise dokumenteerivaid filme. (Forsyth 1966: 13) Dokumentaalfilmi eristab mängufilmist viis peamist aspekti (Ellis 1989: 1–2 ja Kangur 2012: 5):

- teema valik – vastupidiselt nt mängufilmidele, käsitletakse dokumentaalfilmides sageli teemasid, mis ei pruugi laiale vaatajaskonnale huvi pakkuda;
- eesmärk ja vaatevinkel – dokumentaalfilmi autor tutvustab vaatajale mingit sotsiaalset, kultuurilist või teaduslikku fenomeni, millest vaataja võiks autori arvates teadlik olla;
- suhe tegelikkusega – filmis esitatakse dokumentalisti nägemus tegelikkusest ega mõelda midagi välja;
- meetod ja tehnilised võtted – dokumentaalfilmides ei näidelda, vaid kajastatakse tegelikke situatsioone. Filmivõtted võivad toimuda mis tahes paigas;

- publikule pakutav elamus – esteetiline elamus võib dokumentaalfilmis jääda informatiivse tulva varju.

Dokumentaalfilmi funktsioonid jaotuvad Michael Renovi järgi neljaks (2004: 74–83 ja Kangur 2012: 5):

- 1) reaalsuse salvestamine ja säilitamine,
- 2) vaataja veenmine,
- 3) autori (enese)väljendus,
- 4) probleemi või nähtuse analüüsimine.

Selle jaotuse põhjal saab väita, et dokumentaalfilmis on võrdselt olulised nii teose peamine sõnum kui ka autori eneseväljendus. Samuti on dokumentaalfilmi puhul oluline jälgida, kuidas suhestuvad pilt ja heli ning kuidas nende kombineerimisel reaalsus vaatajale edastatakse (Corner 1996: 2).

Film „Тайна живой воды“ võib esmapilgul tunduda korraliku dokumentaalfilmina, ent kui sellesse süüvida, võib selles märgata ebatäpsusi ja tõe moonutamist. Sellisel juhul liigitub see pigem pseudo- ehk libadokumentaali kategooriasse, kuna vastab ka algselt USA-s käibele võetud termini *mockumentary* definitsioonile (Haller 2014: 15), mis kõlab nii: „Pseudodokumentaalne film on kinematograafia ja televisiooni žanr, millele on omane dokumentaalsuse imitatsioon, falsifikatsioon ja müstifikatsioon.“ (Academic 2000) Edaspidi kasutatakse magistriprojektis tõlgitud filmile viitamiseks läbivalt terminit *pseudodokumentaal*.

2.2 Audiovisuaalne tõlge

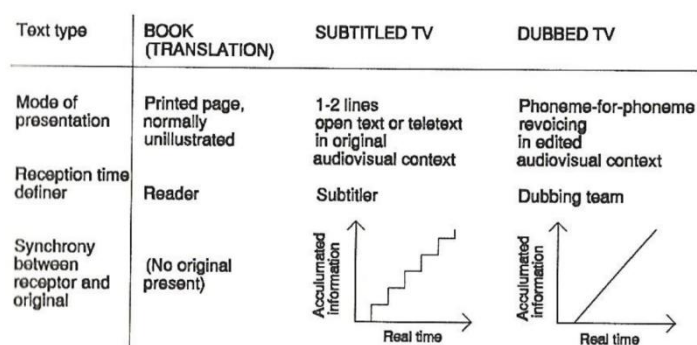
AVT on tõlketeaduse valdkond, mis tegeleb multimodaalsete ja -meediumlike tekstide üleviimisega teise keelde ja teise kultuuri. Tavapäraseks kujunenud AVT klassifikatsioon

jaotub kolmeks: subtitreerimine, pealelugemine ja dublaaž (Bogucki 2004: 71). Kõrvutades subtiitrid ja dublaaži, väljendub Henrik Gottlieb väga poeetiliselt (1994: 101):

Subtiitrid voolavad kaasa kõnevoogudega [...], vahelduvad korrapäraselt, lubades vaatajal lugeda teksti fragmendikaupa. Laeldes üle audiovisuaalse maastiku, ei segune need inimehäälega, vaid võimaldavad vaatajal näha seda maastikku linnulennult.²

Vastupidiselt subtitreerimisele, mis Gottliebi järgi (*ibid.*) on küllaltki hüpliku iseloomuga ja isegi *staccato* laadne, on dubleerimine palju sujuvam, kuna see on originaaliga sünkroonis. Alloleval joonisel, mis pärineb Gottliebi artiklist (*ibid.*), võrreldakse tõlkekirjandust ning subtitreeritud ja dubleeritud televisiooniprogramme. Võrdluse aluseks on võetud esitlusviis, audiovisuaalse teksti vastuvõtmise kulu määratleja ning teose vastuvõtja ja originaali vaheline sünkroonsus.

Joonis 1

Tõlketeoste esitluse võrdlus (Gottlieb 1994: 101)

Selline liigitus on aga pealiskaudne. Mitmed autorid (Frederic Chaume, Jorge Díaz Cintas, Zoé de Linde ja Neil Kay, Yves Gambier, María José Chaves, Rosa Agost, Georg-Michael Lyuken) on toonud välja palju detailsema AVT liigituse. Kõigi kaheksa autori käsitlusi on kõrvutatud Bartolomé ja Cabrera (2005: 104) põhjalikus võrdlevas tabelis. Optimaalse ülevaate andmiseks tuuakse siinkohal välja Gambier' (Gambier, Yves 2003. — viidatud Munday 2008: 184–185 kaudu) seitsmeosaline jaotus:

² Tsitaatide puhul siin ja edaspidi töö autori tõlge (kui ei ole märgitud teisiti).

- keeltevaheline subtitreerimine – lähtekeelest sihtkeelde, kasutatakse kinos, videos ja DVD-del;
- kakskeelne subtitreerimine – subtiitrid esinevad kahes keeles korraga;
- keelesisene subtitreerimine – subtiitrid vaegkuuljatele ja kurtidele;
- dubleerimine – lähtekeelne helilint asendatakse sihtkeelse heliga;
- pealelugemine – kasutatakse tihti dokumentaalfilmides ja intervjuudes;
- ülatiitrid – tiitrid, mida kuvatakse tegevuse kohal, nt teatris lava kohal;
- audiovisuaalne kirjeldus – üldine kirjeldus tegevusest vaegnägijatele ja pimedatele.

Kuna selle magistrip projekti käigus kasutati praktilise töö juures ainult keeltevahelist subtitreerimist, ei ole siinkohal niivõrd üksikasjaliku jaotuse pikem käsitus oluline. Díaz Cintas ja Anderman (2009: 4) toovad välja kaks põhilist viisi, kuidas audiovisuaalne teos võõrkeelse sihtrühmani jõuab – selle vorm võib kas jääda kõneldud tekstiks (tõlge esineb sel juhul kas dublaaži või pealelugemisena) või saab tõlge kirjaliku kuju ehk subtiitrid. Dublaaži puhul asendatakse lähtekeelne helilint sihtkeelse helilindiga. Seda tõlkevõtet rakendatakse kõige sagedamini mängufilmides ja seriaalides. Pealelugemise tehnika kasutamisel jäetakse taustale ka originaali helilint. Viimast AVT võtet kasutatakse eelkõige dokumentaalfilmide, intervjuude ja uudistesaadete puhul.

Selle magistrip projekti raames tõlgitud pseudodokumentaalfilm „Тайна живой воды“ põhineb erinevate uurijate, teadlaste ja vaimulike intervjuude katketel, mida seovad jutustaja seletused. Filmi tarbeks intervjuueeritud isikute hulgas on nii vene kui ka muu emakeelega inimesi, mistõttu umbes pooled intervjuukatketest on tõlgitud vene keelde, kasutades pealelugemise võtet.

Siit johtub, et filmi tõlkimisel tuli nii mitmeski kohas toetuda juba tõlgitud tekstile. Kui inglise emakeelega kõnelejaid oli võimalik mingil määral ka originaalis kuulda, siis näiteks heebrea ja jaapani keeles antud intervjuude puhul tuli usaldada olemasolevat tõlget vene keelde.

Tulles tagasi subtitreerimise juurde, on siinkohal hea tsiteerida Panayota Georgakopoulou'd, kes on öelnud nii: „Keeltevaheline subtitreerimine on keeleülekanne, kus tõlge ehk subtiitrid ei asenda algset lähteteksti, vaid mõlemad esinevad tõlkes samaaegselt“ (2009: 21)³. Georgakopoulou toob esile küllaltki ilmse fakti, et subtitreeritud meedia puhul on vaataja tähelepanu keskendatud nii filmi vaatamisele kui ka subtiitrite lugemisele. Nii nagu tõlkekirjanduse puhul jääb hea tõlkija lugejale märkamatuks, nii ei tohiks ka subtiitrid ekraanil liialt esile tungida, tõmmates endale kogu filmivaataja tähelepanu. Selleks on subtiitritele seatud teatavad piirangud, mida käsitletakse töö järgmises alapeatükis.

2.3 Subtitreerimispiirangud

„Subtiitrite, kõneldava lähtekeelse dialoogi ja vastava ekraanipildi vahel peab olema teatav kooskõla“ (Baker, 1998). Ideaalis peaksid subtiitrid olema sünkroonis ekraanil toimuvaga ja audiovisuaalse teose tegelaste kõnevoorudega. Enamjaolt on subtiitrites aga võimatu kogu kõneldavat teksti edasi anda. See piirang tuleneb eelkõige meediumi vahetusest – kõneldud tekst saab kirjaliku kuju, kusjuures tõlkekadu on vältimatu (Bogucki 2004: 72). Seepärast kohaldatakse subtiitritele piiranguid, säilitades küll kõneldava teksti sisu, kuid jättes samas subtiitrid lihtsasti loetavaks. Laias laastus jaotatakse subtiitritele kohaldatavad piirangud kolmeks: tehnilised, tekstipõhised ja lingvistilised piirangud (Georgakopoulou 2009: 21–27).

Tehnilised piirangud hõlmavad ruumilisi, ajalisi ja esitluspiiranguid. Väljakujunenud subtitreerimistava näeb ette, et korraga saab ekraanil olla kaks subtiitririda. Tähe märkide arvu osas esineb aga erinevaid seisukohti. Näiteks Karamitroglou (1998) väidab, et optimaalne tähe märkide arv ühel real on ligikaudu 35, kuna sellest pikema ridu on raskem korraga haarata. Seevastu Georgakopoulou (2009: 22) ei määratle subtiitrirea

³Tsitaadi tõlge pärineb Johanna Päädami magistritööst (2017: 45)

pikkust konkreetse tähemärkide arvuga, vaid peab oluliseks lauseosade paigutust ridadel, nii et see hõlbustaks maksimaalselt sihtteksti mõistmist.

Kuna nende kahe autori artiklitel on kümmekond aastat vahet, tuleb siinkohal arvestada asjaoluga, et 21. sajandi esimeseks kümnendiks olid subtitreerimistehnoloogiad vahepeal jõudsasti edasi arenenud. Selle magistrip projekti raames tõlgiti subtiitrid *Subtitle Edit* programmiga, mis lubab ühele subtiitrireale jätta maksimaalselt 43 tähemärki.

Ajalised piirangud on seotud keskmise lugemiskiirusega, mis on 150 kuni 180 sõna minutis. Sellest johtuvalt võib kaherealine subtiiter olla ekraanil 1,5 kuni 6 sekundit. (Zojer 2011: 399) Igal juhul tuleb subtiitrite ajastamisel arvestada sihtrühmaga, eriti kui video on suunatud lastele, kelle lugemiskiirus on keskmisest aeglasem (Georgakopoulou 2009: 22). Subtiitrite esitluspiirangud määratlevad teksti ekraanil kuvamise standardeid, mis on seotud eelkõige teksti tüübi ja suurusega (Karamitroglou 1998). Soovitavalt ei tohiks subtiitrid katta üle 20% ekraanipildist. Nende loetavus sõltub kasutatavast kirjatüübist ja -suurusest ning positsioonist ekraanil. (*ibid.*)

Tekstipõhiste piirangutena (ingl. *textual constraints*) käsitleb Georgakopoulou järgmisi aspekte: suulise-kuulmisteabe vastuvõtmine, heliriba mittetäielik edastamine ja suhtlusviisi muutus (Georgakopoulou 2009: 22–26, Päädam 2017: 46).

Subtitreeritud meedium on multimodaalne ning nõuab seega vaatajalt paremat keskendumist. Kuna lähtetekst ja sihttekst esinevad korraga, peab vaataja tähelepanu olema koondatud vähemalt kahele erinevale informatsiooni tüübile – haarata tuleb nii ekraanil toimuvat kui ka subtiitritena esitatavat sihtteksti. Peale selle võidakse ekraanil kuvada ka lisainfot (nt intervjuudes esinevate inimeste nimed jm), mis tekitab vaatajale lisakoormust. Seda enam, et subtiitrite puhul ei ole võimalust neid üle lugeda, nagu seda võib teha nt raamaturidadega, mille järjestus on lineaarne (*linear succession*), samas kui subtiitrite järjestus on ajaline (*temporal succession*). (Georgakopoulou 2009: 23) Selleks et subtitreeritud sihttekst täidaks oma eesmärgi, on oluline, et subtiitrid jälgiksid kõnevoorusid, et vältida vaatajas liigset segadust. Subtitreerimisel ei ole võimalik tervet originaalis esinevat heliriba edastada. See võib aga mõjutada vaataja arusaamist

audiovisuaalsest teosest tervikuna. Samas võib subtiitritest väljajäetud verbaalset teavet kompenseerida visuaalne informatsioon. Georgakopoulou asetab tekstipõhiste piirangute alla ka suhtlusviisi muutuse, mis viitab subtitreerimise puhul ilmsele meediumivahetusele, kus suulisest kõnest saab kirjalik tekst.

Suhtlusviisi muutusega on seotud lingvistilised piirangud, mille alla liigituvad ruumi- ja ajanappusest tingitud väljajätud. Esmajoones jäetakse subtiitritest välja liiased elemendid, mis küll seovad teksti, kuid ei anna samas midagi juurde. Selliste elementide hulka kuuluvad muuhulgas suulisusele omased volestardid, kordused, rahvusvaheliselt tuntud sõnad (nt *OK*), hüüatused (nt *oh*, *wow* jm) grammatilised vead, poolikud kõneüksused, semantiliselt tühjad, kõnet ladusamaks muutvad üksused (nt *tähendab*, *teate* jms). (Georgakopoulou 2009: 27, Kirss 2014: 9, Pirbe 2012: 19) Professionaalsed subtitreerijad jätavad taolised elemendid subtiitritest välja ka juhul, kui ruumilised ja ajalised faktorid isegi võimaldaksid neid kasutada.

2.4 Subtitreermise protsess relevantsusteooria toel

Relevantsusteooria, mille sõnastasid algselt Dan Sperber ja Deirdre Wilson (1995), on inspireeritud Herbert Paul Grice'ist, kes julgustas kõnelejaid olema relevantssed ehk pakkuma vaid sellist informatsiooni, mis on nende arvates kuulajate jaoks kõige olulisem (Martinez: 1998: 171). Tõlkes rakendas relevantsusteooriat esimesena Ernst-August Gutt (Georgakopoulou 2003: 108).

Relevantsusteooria peamine idee seisneb selles, et „inimestevahelises suhtluses tekib optimaalse relevantsuse eeldus ehk kuulaja eeldab, et minimaalse töötlemiskuluga on tema tõlgenduse tulemuseks piisav kontekstipõhine mõju (ingl. *contextual effect*)“ (Gutt 1989: 50, Päädam 2017: 48). Sõnum on relevantne, kui see sisaldab uut teavet, kuid seostub samas ka juba olemasoleva informatsiooniga (Gutt 1996). Need kaks aspekti ühendatakse relevantsusteoorias *kontekstipõhise mõju* mõistega. See tähistab muutust „inimese teadlikkuses uue teabe ja juba olemasoleva teabe interferentsi tulemusena“ (Päädam 2017: 48). Edastataval sõnumil peaks olema piisav kontekstipõhine mõju, ilma et

see nõuaks sõnumi vastuvõtjalt ülearust kognitiivset pingutust (Gutt 1996). Gutti järgi seisneb relevantsuse põhimõte (*principle of relevance*) selles, et suhtluses markeeritakse automaatselt publikule edastava sõnumi optimaalne relevantsus (*ibid.*). Tõlkimisega seostatakse relevantsusteooria lähte- ja sihtteksti sarnasuse kaudu. Relevantsuse põhimõte on teksti tõlgendamisel „kui optimaalse sarnasuse eeldus, st et tekst sarnaneb tõlgenduslikult originaaliga ja see sarnasus vastab optimaalse relevantsuse eeldusele“ (Päädam 2017: 48).

Tõlkeprotsessis esineb paratamatult tõlkekadusid ning „tõlkesõelale“ jäävad vaid need elemendid, mis tõlkija arvates võivad sihtrühmale olulised tundud (Gutt 1991: 386). Relevantsusteooria on tõlkijale hea alus eriti nendel puhkudel, kui tõlkesse tuleb lisada eksplitseerivat infot või vastupidi sihttekstist infot ära jätta. Viimast tõlkestrateegiat on subtitreerimisel vaja rakendada üsna tihti (Georgakopoulou 2003: 108). Bogucki (2004: 78) näeb subtitreerimisprotsessi puhul relevantsust kui metapiirangut, mis eksisteerib ja toimib muudest piirangutest eraldi. Tema sõnul on see nagu filter (2004: 86), mis kindlustab, et tõlkest väljajäävad elemendid ei ole olulised ning nende väljajätmine ei takista vaatajatel teost nautida.

Kuna subtitreerimisprotsessi käigus on vaja arvestada nii ruumi- kui ka ajapiirangutega, saab tõlkija relevantsusteooriat rakendades otsustada, mis on konkreetse lähteteksti edastamisel subtiitritena relevantne ja missuguse info võib jätta tõlkimata. Seejuures on oluline tõlkimisel arvestada ka AVT teose pildilist külge. Visuaalselt edastatav informatsioon võib tervikpildi mõistmisele kaasa aidata näiteks siis, kui vaatajale selgitatakse mingisugust talle tundmatut terminit või fenomeni (Matamala 2009: 101).

Seega toetab relevantsusteooria seisukohta, et kõike audiovisuaalses teoses toimuvat tõlkima ei pea. Dokumentaalfilmide omaduste ja relevantsusteooria põhimõtete kooslus on abiks tõlkijale tõlkimisprotsessi käigus otsuste langetamisel ning väljajätustrateegia rakendamisel, nii et teose tähenduslikust väärtusest ei läheks kaotsi rohkem, kui on oluline teose sõnumi hoomamiseks. Nagu on öelnud Henrik Gottlieb: „Subtitreerijal peab olema tõlgi musikaalne kuulmine, ilukirjandustõlkija stiilitaju, filmimonteerija täpne silm ja raamatukujundaja ilutunnetus.“ (1994: 101).

3 TÕLKEANALÜÜS

3.1 Tõlkeülesanne ja tõlkeprotsess

Kui magistriprojekti autor kuulis võimalusest kirjutada projekt audiovisuaalse teose (populaarteadusliku või dokumentaalfilmi) tõlke põhjal, ei olnud teose valiku osas mingit kahtlust. Vee müsteeriume tutvustava filmitriloogia esimene osa oli projekti autorile omal ajal avaldanud sügavat muljet ning esialgne mõte oligi võtta tõlkimiseks film „Великая тайна воды“ („Suur vee müsteerium“). Vahepeal olid filmitegijad aga koostanud juba ka triloogia teise („Тайна живой воды“ – „Elava vee müsteerium“) ja kolmanda osa („Живая вода: Новое измерение“ – „Elav vesi: uus mõõde“). Olles tutvunud ka triloogia teise ja kolmanda osaga, otsustas magistriprojekti autor tõlkida teist osa. Tõlgitava teose valik oli suuresti mõjutatud filmi pikkusest, mis sobiks kokku magistriprojekti mahuga. Tõlkimiseks valitud filmi pikkus on 51 minutit, samas kui esimese osa pikkus on 1 tund ja 21 minutit ning kolmanda osa pikkus 59 minutit. Samuti oli triloogia teises osas esmapilgul märgata rohkem potentsiaalseid tõlkeprobleeme.

Tavapäraselt kasutatakse taolistes pseudodokumentaalfilmides rohkesti teaduslikku terminoloogiat, kuid samas antakse terminitele ka piisav kontekst ja seletus, et filmi vaatajal oleks kõigest kergem aru saada. Sellegipoolest tuleb tõlkijal laveerida lihtsuse ja täpsuse vahel, sest ei saa jääda lootma, et filmivaataja tundmatutele terminitele sõnaraamatust selgitust otsiks (Matamala 2009: 101). Ent vastupidiselt tõlkija ootustele, ei tekkinud probleeme mitte teaduslike ega tehniliste terminitega, mis tõlgitavas filmis ka kontekstipõhiselt lahti seletati, vaid vene keelele omaste idioomide ja kollokatsioonide edasiandmisega. Seda tõlkeprotsessi osa vaadeldakse lähemalt alapeatükis 3.3.4 „Idioomid ja kollokatsioonid“.

Kuna magistriprojekti käigus puutus töö autor subtitreerimisega kokku esimest korda, tuli esmalt tutvuda subtiitrinõuetega. Selles osas leidis töö autor rohkelt abistavat teoreetilist kirjandust (Bogucki 2004; Díaz Cintas, Anderman 2009; Georgakopoulou 2009; Gottlieb 1994; Karamitroglou 1998). Tõlkimisega alustati aga juba enne teoreetilise kirjandusega

tutvumist. Filmi tõlke esialgne versioon valmis 2017. aasta sügisel. Seejuures tõlgiti filmi nagu ilukirjanduslikku teost, ilma et oleks arvestatud subtitreerimispiirangutega või tehtud teadlikke väljajätte. Abimaterjalidena kasutati peamiselt Eesti Keele Instituudi (EKI) vene-eesti veebisõnastikku ning mõnel puhul inglise keele kaudu tõlkides ka Johannes Silveti „Inglise-eesti sõnaraamatut“ (2002). EKI veebiväljaanded „Eesti keele seletava sõnaraamat“ ja „Õigekeelsussõnaraamat“ ning sünonüümisõnastik ja ka vene-eesti-vene veebisõnastik *Мультитран* olid abiks vene ja eesti keele tähendusväljade kõrvutamisel.

Seejärel, olles põhjalikumalt tutvunud ka relevantusteooriat käsitleva kirjandusega (Bogucki 2004; Gutt 1989, 1996; Martinez 1998; Sperber, Wilson 1995), asuti paigutama sihtteksti subtiitridadele, kusjuures peeti silmas ruumi- ja ajapiiranguid ning ka põhilisi subtiitrite vormistus- ehk esitlusnõudeid. Kirjanduse läbitöötamisel saadud teadmiste põhjal ning subtitreerimisprogrammi *Subtitle Edit* abiga valmis filmi lõplik subtitreeritud tõlge.

Kuna magistriprojekti autoril puudus filmi algne käsikiri, tuli lähtetekst kirja panna kuulmise järgi. Seejuures tekkis probleeme nimekujude õige kirja pildile leidmisega. Lähemalt käsitletakse lähteteksti kirjanemisel tekkinud kuulamispõhiseid probleeme alapeatükis 3.3.1. Samuti avastati lähteteksti kirjanemisel kõnekeelele omaseid grammatiliselt vigaseid konstruktsioone, mis magistriprojekti tarbeks ära parandati.

Subtitreerimisel tekkinud probleeme käsitletakse alapeatükis 3.2.2 „Subtitreerimispõhised probleemid“. Samuti tuuakse välja tõlkeversioonide mõningad erinevused enne ja pärast subtitreerimist alapeatükis 3.2.2.1. Tõlkeprotsessis paratamatult esinevaid tõlkevaliku dilemmasid käsitletakse alapeatükis 3.2.3. Tõlgitud filmis kasutatakse palju kujundlikku keelt, mis pakkus tõlkijale head väljakutset. Kujundliku keele probleeme, täpsemalt idioomide ja kollokatsioonide tõlkimist käsitletakse alapeatükis 3.2.4.

3.2 Tõlkeprobleemide analüüs

Selles alapeatükis käsitletakse pseudodokumentaalfilmi „Тайна живой воды“ tõlkimisel tekkinud probleeme ning analüüsitakse tõlkija valikuid lähtuvalt subtitreerimisega kaasnevatest piirangutest ja relevantsusteooriast. Tõlkeprotsessi käigus tekkinud probleemid on jaotatud viide rühma, millest kõige detailsemalt keskendutakse subtitreerimisega seotud probleemidele ning idioomide ja kollokatsioonide tõlkimisele. Näidetes on sihttekst esitatud subtiitridadena. Kõrvalolev lähtetekst järgib enam-vahem sihtteksti paigutust.

3.2.1 Kuulamispõhised probleemid lähteteksti kirjapanemisel

Igasuguse teksti tõlkimisel on oluline sellest peensusteni aru saada. Kui lähtetekst on kirjalikul kujul olemas, on see märksa lihtsam. Ent audiovisuaalsete teoste puhul ei pruugi kirjalik lähtetekst alati olemas olla ning seetõttu võib tõlkimisel esineda takistusi. Eelkõige võib audiovisuaalse teose tõlkija takerduda juhul, kui videos esineb ebatavalist aktsenti (Matamala 2009: 104) või ebaadekvaatselt hääldatud fraase (kiired fraasi sulandumised, fraasilõpu „allaneelamised“ jm).

Filmi „Тайна живой воды“ lähteteksti ümberkirjutamisel puutus magistriprojekti autor mitmel korral kokku lähteteksti kuulamispõhise tuvastamise raskustega. Eelkõige tekitasid probleeme harvaesinevad nimekujud. Järgnevas näites on ühes lauses kolm raskusi tekitanud nime, millest kaks on toponüümid ja üks antroponüüm.

1794. aasta suvel Uurali jõel Tšusovaja,
Rosljatinskaja sadamas

jäi raskelt haigeks
jahisalga vanem Avraami Krišõn.

Летом 1794 года в Рослятинской пристани
на Уральской реке Чусовая

тяжело заболел
старший охотничьей ватаги Авраамий Крицын.

Kuigi seda lauset öeldakse filmis normaalse kõnetempo ja korraliku hääldusega (kõneleb nn jutustaja), ei suutnud tõlkija sellegipoolest esimesel kuulamisel nimekujudest aru saada.

Kuna siin mainitakse 18. sajandist pärit nimesid, on taolisel juhul lihtsam kontrollida toponüümide kui antroponüümide õigsust. Algselt kuulis tõlkija toponüümide puhul nimekujusid *Чусово* ja *Ослятинская пристань*. Esimese toponüümi puhul parandas otsingumootor nimekuju ära ja sellest sai *Чусовая*. Leidus ka usaldusväärne allikas, kus räägitakse jõe nimekuju saamisloost (Tšusovaja). Ent teise toponüümi puhul veebiotsing tulemusi ei andnud, mistõttu otsustas tõlkija proovida nimekuju intuiitiivselt muuta. Kuigi leidis koht nimega *Рослятино*, ei paistnud sellel olevat mingit seost Tšusovaja jõega. Sellegipoolest jäi tõlkesse nimekuju *Rosljatinskaja*, et ühilduda lähtetekstiga võimalikult täpselt.

Palju rohkem kahtlusi tekitas antroponüüm, mille lõplikuks kujuks sai *Авраами Критсѳн*. Veebiotsingud ei andnud adekvaatseid tulemusi, seda enam, et alguses kuulis tõlkija kõnealust perekonnanime kui *Рицын*. Seetõttu lähtus tõlkija jällegi oma intuitsioonist, kuid uuris ka vene nimekujude traditsiooni (Vanaaegsed nimed 2011; Vene perekonnanimed). Leides eraldi eesnime *Авраамий* ja perekonnanime *Крицын*, pani tõlkija need kokku ning sihtteksti jäi nimi *Авраами Критсѳн*.

Lähteteksti kirjapanemisel tekkis probleeme ka siis, kui kõneleja rääkis liiga kiiresti, mistõttu läks fraasisulandumise ja sõnalõppude „neelamise“ tagajärjel osa sõnu kaduma. Seejuures takistasid mõnel juhul lähteteksti mõistmist ka filmi taustahelid. Kõige eredamas näites ei ole piisavalt selgelt kuulda lause algust kiire kõnetempo ja filmi taustal mängiva muusika tõttu.

*Veel üks pikaeealisuse kolle,
mida vaieldamatult tunnustatakse*

*ja mis on kantud ka
„Guinnessi rekorditeraamatusse“,*

on Okinawa saar Jaapanis.

*Еще один очаг долгожительства,
причем бесспорно признанный,*

*занесенный
в «Книгу рекордов Гиннеса».*

Это остров Окинава в Японии.

Kahtlusi tekitanud lausungi alguses võisid olla ka sõnad *есть один очаг* (*on üks [pikaeealisuse] kolle*). Valides kahe võimaluse vahel, pidas tõlkija silmas asjaolu, et lause pärineb intervjuu katkendist, mistõttu võidi eelnevalt mainida ka muid pikaeealisuse koldeid, kuigi võidi rääkida ka ainult ühest konkreetsest paigast. Nii või teisiti, ei ole see info filmi vaataja jaoks oluline, sest põhirõhk on siin pikaeealisuse faktil, mitte sellel, kui palju pikaeealisuse koldeid maailmas leidub.

Järgmises näites neelatakse kõnevooru lõpp, mida on vaevu kuulda. Samas ei oleks selle ärajäämine vaatajat seganud ega lause tähendust muutnud.

Oleme kõik üksipulgi lahti harutanud.

Разложили на полочки,

*Teame, kus missugused molekulid asuvad,
kuidas neid ühendada,*

*знаем, где какие молекулы,
как их надо соединять,*

missuguste otstega, millal, mis ajal jne –

какими концами, когда, в какое время и так далее –

Gottliebi kohaselt (1994: 104) on suulisele kõnele omased keelevääratused, vasturääkivused ja ka ebamäärasused. Viimase alla võib liigitada ka nn neelatud lauselõpud. Sellistes olukordades võib mõnikord tekkida oht, et jääb tõlkimata tervikpildi mõistmise jaoks oluline info. Seepärast on tõlkides vajalik vaiksemale ja hāgusamale kõnele pōōrata rohkem tähelepanu.

Mōnikord võib kuulumisprobleem, kuid ka tõlkija pahaaimamatus ja liigne enesekindlus, pāādida tõlkeveaga. Jārgmises nāites kasutatakse arhailist terminit *цесаревич*, mida tõlkija ei tundnud, kuid mis kõlas vāga sarnaselt palju levinuma terminiga *царевич*.

Just peale Divejevo allika vāisamist

Именно после посещения источника в Дивеево,

sūnnitas viimane vene keisrinna
Aleksandra Fjodorovna troonipārija Aleksei,

последняя русская императрица
Александра Федоровна родила наследника –
цесаревича Алексея,

kelle ilmaletulekut nii kaua oodati.

появления которого так долго ждали.

Jutustaja kõnes jääb silp *це* peaaegu mārkatuaks, seda eriti siis, kui sellise termini olemasolust midagi ei teata. Tōlkija õnneks kattub termin *цесаревич* troonipārija tähendusega ja seega ei oleks subtiitrites olnud tõlkeviga ka juhul, kui lähtekēeles filmi üle kuulates ei oleks õiget terminit avastatud.

Igal inimesel on oma idiolekt, mida ta igapäevases kõnes kasutab. Dokumentaalfilmides esinevate intervjuude jaoks ei kirjutata eraldi stsenaariumi (Matamala 2009: 104) ning seepärast võivad nt intervjuueeritavate inimeste kõnes olla kõnekeelsed elemendid, mida kirjakeeles soovitatakse vāltida. Tōlgitud filmis oli nii mõnegi vene emakeelega inimese puhul kuulda kirjakeele mõistes vāāra keelekasutust. Eriti oli mārkata eituse kõnekeelset

kasutamist – seal, kus peaks olema kirjakeelne eitus *нет*, kasutati vene kõnekeelele omaselt sõna *нemy*. Järgmistes näidetes on kõnekeelsed elemendid säilitatud illustratiivsel eesmärgil.

*Kui teadlased hakkasid uurima,
kust on pärit sellised reservid,*

*sest toitu ei ole,
hapnikku on vähe, kõrgmäestik*

*– tõsiseks eluks tingimused
praktiliselt puuduvad, eks ole?*

*Kuid, kui hakkame seda tegema,
siis midagi elusat välja ei tule.*

Tähendab, elu siiski ei teki.

*И когда ученые начали выяснять,
за счет чего такие резервы,*

*потому что еды нету,
кислорода мало, высокогорье –*

*практически никаких условий для жизни,
таких серьезных, да?*

*Но начинаем это делать –
живого не получается.*

То есть жизни все равно нету.

3.2.2 Subtitreerimispõhised probleemid

Subtitreerimisprotsessi käigus ilmnes mitmeid probleeme. Peamiselt olid need seotud tõlke subtiitiriridadele paigutamisega, võttes samas arvesse subtitreerimisprogrammi *Subtitle Edit* seatud ruumi- ja ajapiiranguid. Programm lubas ekraanil korraga kuvada kaks subtiitirida ning igasse ritta mahtus kuni 43 tähemärki koos tühikutega. Minimaalselt sai üks subtiiter ekraanil olla 1 sekund, maksimaalselt 8 sekundit.

Mõnede inimeste kõnetempo ja maneer oli aeglane ja veniv. Kõnes oli tihti pause ja täitesõnu. Järgmine näide on intervjuukatkend, kus räägib Vlail Kaznatšev, kelle kõnemaneeer on aeglane ja rahulik, kuid kellele samas meeldib mitmeid sõnu oma kõnes eriliselt rõhutada.

*Vee omadused
on lähedased elusaine omadustele.*

*Ja kui nendest omadustest rääkida,
siis vesi meenutab meile elusainet.*

*Вода –
она приближается к свойствам живого вещества.*

*И если говорить об этих свойствах,
она напоминает нам живое вещество. Вода.*

Selle intervjuukatke pikkus on kokku umbes 13 sekundit ning selle tõlge mahutati neljale subtiitrireale. Esimene subtiitrirea paar on ekraanil 5,119 sekundit, teine subtiiter 3,746 sekundit ja kolmas 4,420 sekundit. Kõnes tekkisid pikemad pausid enne fraase *живого вещества, об этих свойствах* ja *живое вещество*, mis tingisid subtiitrite pikema kuvamisaja. Seejuures võib aga tekkida probleem, kuna filmivaataja loeb subtiitrid läbi kiiremini, kui inimene kõneleb, ning peab jääma ootama järgmist subtiitrit.

Veel üks näide aeglase kõne subtitreerimisest illustreerib seda, et kõiki sõnu ei pea alati tõlkima, piisab ka öeldu kokkuvõttest.

Vesi justkui heidab ära kõik,

mis temasse on kogunenud,

ja puhastub.

Siis tekib tal muidugi võimalus

püüda süütsi värskaid ja uusi muljeid.

Вода как бы сбрасывает те накопления,

которые она провела,

и очищается.

Ну, и соответственно возникает возможность

схватывания, глубокого схватывания, так скажем, свежего впечатления, нового впечатления.

Kõige kokkuvõtlikum selle subtiitriridade komplekti puhul on viimane rida, millest on välja jäetud sõna *схватывания* kordus ning kus fraas *свежего впечатления, нового впечатления* on kokku võetud sõnadega *värskaid ja uusi muljeid*. Samuti on tõlkest välja jäänud täitefraas *так скажем*.

Kui aeglase kõnetempoga inimeste jutu subtitreerimisel oli raske silmas pidada, et subtiiter ei oleks ekraanil liialt kaua, siis elava kõnetempoga inimeste puhul pidi jälgima, et subtiitrid ei vahelduks liiga kiiresti. Samuti oli keeruline paigutada subtiitreid siis, kui kõnes esines pikk fraas, mis korraga ekraanile ei mahtunud ning nõudis subtiitrite vahetust.

Üks veemolekul võib negatiivselt laetud servaga tõmmata enda poole

teise molekuli selle positiivselt laetud servast.

Одна молекула воды отрицательно заряженным краешком может притянуть к себе

другую молекулу за ее положительный край.

Kui tavaliselt oleks võinud selle lause tekstis ühendada, siis subtiitri ruumipiirangute tõttu tuli sihtkeelset lauset poolitada, et saada kaks subtiitriridade paari. Kuna konkreetne fraas oli öeldud kiiresti, ilma ühegi hingamispausita, oli sihtkeelset lauset keeruline poolitada, arvestades samas tähemärgiruumi piirangutega ühel subtiitrireale.

Filmis oli ka selliseid lauseid, kus kõnetempo oli küll normaalne, kuid kus kasutati pikki termineid, mille subtiitritesse paigutamine tekitas probleeme, sest tuli jällegi arvestada filmivaatajaga, kes ei pruugi sellisel juhul kõike nii kiiresti haarata.

Kui me räägime talletamisest,

Когда мы говорим о запечатлении,

*siis räägime vee struktuuri
mõõdetavast muutumisest,*

*мы говорим об измеримом изменении
структуры воды,*

*mida registreeritakse füüsikamaailmas
teatava eksperimentaalinstrumendi abil.*

*регистрируемом при помощи определенного
экспериментального инструмента в физическом мире.*

Siinkohal peetakse silmas kolmandat subtiitriridade paari, kus on koos mitu pikka sõna. Kuigi kaks viimast subtiitririda võiks ka lahutada, jättes need üherealisteks, ei ole see mõistlik taaskord seetõttu, et subtiitrid loetakse läbi kiiremini, kui esitatakse suulise kõne fragment.

Viimasena tuuakse selles alapeatükis näide subtiitrites valestardi väljajätmisest. Esineb selliseid valestarte, kus kõneleja alustab lausungit, kuid jätab selle pooleli, kuna arvab, et kuulaja vajab lisainformatsiooni, ning alustab siis uut lausungit (Nigol 2006: 46).

*Ja nendes kristallides,
mis on saadud fotode kaudu, näeme,*

*И вот по отображению, вернее, в этих кристаллах,
через фотографии, мы увидим,*

kuidas muutub tema programm.

как изменяется его программа.

Kirjalikus lähtetekstis on valestart säilitatud, kuid sihttekstist on see välja jäetud, selleks et säästa nii subtiitrite tähemärgiruumi kui ka vältida subtiitriridade kiiret vaheldumist, juhul kui tähemärgiruumist peaks puudu jääma. Ka relevantsusteooria seisukohalt ei ole tarvis valestarti subtiitritesse jätta, kuna see ei anna edasi olulist informatsiooni.

3.2.2.1 Tõlge enne ja pärast subtitreerimist

Nagu mainitud, valmis filmi tõlge kahes etapis, kusjuures esimesel korral subtitreerimispiirangutega ei arvestatud, vaid tõlgiti lähtetekst tervikuna. See tähendab, et esialgu ei jäetud tõlkest välja täitesõnu ja mõttekordusi või valestarte. Tegelikult lisandus

tõlkeprotsessi ka kolmas etapp, mis hõlmas tõlke korrigeerimist lähtuvalt subtiitrite paigutusnõuetest ja mõningatest muudest teguritest, mida nüüd lähemalt vaadeldakse.

Projekti autori meelest huvitav fenomen tekkis seoses tõlkes lauserõhu paigutusega. Järgmises näites võib lähtekeelses lauses asetada rõhu mitmesse kohta:

Kuid kindlalt me seda veel ei tea.

Но мы этого наверняка еще не знаем.

Lähtekeelses lauses võib lauses rõhutada ka kahte aspekti korraga, täpsemalt fakti, et *meie* seda veel ei tea ja et me *kindlalt* seda veel ei tea. Algses tõlkeversioonis nägi sihtkeelne lause välja nii: *Kuid meie seda veel kindlalt ei tea*. Subtitreerimise käigus filmi üle vaadates avastas tõlkija, et lähtekeeles on lauserõhk rohkem sõnal *наверняка*, mistõttu tõlke lõppversioonis sõnade järjekord vahetus.

Järgmises näites on lähtetekstis kahe lauseosa vahel paus ja seepärast tuli subtitreerimisel tõlget kohendada, et see sobituks kõnetempoga.

Ning järv muutus
sõna otseses mõttes paari tunni jooksul.

И буквально в течении нескольких часов
озеро преображалось –

See sai puhtaks ja läbipaistvaks.

становилось чистым и прозрачным.

Algne tõlkeversioon nägi välja nii: *Ja sõna otseses mõttes muutus järv paari tunni jooksul puhtaks ja läbipaistvaks*. Siin on näha ka valetõlge, kus fraas *sõna otseses mõttes* ühildub järve muutumisega, mitte aga paari tunniga, nagu on mõeldud lähtetekstis. Tõlke toimetamisel sai see viga parandatud.

Kirjalikes tekstides ei peeta sobivaks seda, kui samasugused sõnad asetsevad liialt lähestikku. Ent subtitreerimise puhul tuleb mõnikord teha erandeid. Esmapilgul võiks järgmises subtiitritekomplekti näites kasutada viimase rea alguses asesõna *selle*, nagu seda on tehtud lähtekeeles.

Igasugune meie olek kujutab endast
vibratsioonide voogusid,

Любое наше состояние –
это потоки вибрации,

millest kõige helgemad
sünnivad armastusest.

самые светлые из которых
рождаются любовью.

Armastuse jõud peitub juba sõnas endas.

Ее могущество заложено уже в самом слове.

Tõlkija otsustas aga korrata sõna *armastus*, kuna kahe subtiitri vahel on filmis 9-sekundiline paus. See on piisavalt pikk vahe, mis õigustab taolist sõnakordust.

Selle tõlkeprobleemide kategooria viimases näites muudeti subtitreerimiseelset tõlget, et see ühilduks paremini filmis oleva kõne tempoga.

Spetsiaalsesse isoleeritud anumasse

В специально изолированную емкость

on paigutatud taimerakkudest
ja bakteritest koosnev biomass,

помещена биомасса из растительных клеток
и бактерий,

mille veesisaldus on 95–98%.

которые на 95-98% состоят из воды.

Algselt oli tõlge veidi täpsem: *Spetsiaalsesse isoleeritud anumasse on paigutatud 95–98% veesisaldusega taimerakkudest ja bakteritest koosnev biomass*. Subtitreerimisprotsessi käigus muudeti selle lause struktuuri, kuid koos sellega nihkus ka algne tähendus, Lähtetekstis öeldakse, et 95–98% vett sisaldavad taimerakud ja bakterid. Lõplikus tõlkeversioonis on aga öeldud, et 95–98% vett sisaldab hoopis biomass. Ent see ei ole vale, kuna biomass ju koosnebki bakteritest ja taimerakkudest, mille veesisaldus on 95–98%.

3.2.3 Tõlkevaliku dilemmad

Pseudodokumentaalfilmi „Тайна живой воды“ tõlkimise käigus seisis tõlkija nii mõnelgi korral valikuvõimaluse ees, kus tuli valida filmipubliku jaoks kõige relevantsem sõnakasutus. Seejuures lähtus tõlkija relevantusteooria põhimõtetest ning arvestas ka filmi konteksti tervikuna, pidades silmas tähendusrikkaid ja sügavaid seoseid.

Esmajoones tuli valida filmile sobiv pealkiri. Tõlkija nägi kahte võimalust – kas kasutada seejuures sõna *saladus* või *müsteerium*. EKI vene-eesti sõnaraamat pakub sõna *тайна* vasteks *saladust*. Ent sellel sõnal puudub eesti keeles samasugune sügav tähendus nagu vene keeles. EKI sünonüümisõnastik pakub *saladuse* sünonüümiks sõna *müsteerium*, mis toob antud juhul esile lähtekeelse sõna sügava tähenduse ning tekitab filmi pealkirja lugemisel teatava ootusärevuse.

Film algab ja lõpeb ühe mõttega – maailma olemuse müsteeriumile on otsitud lahendust läbi aegade. Selleks et säilitada filmis mõtete seost ning viidata ka filmi pealkirjale, on tõlkes kasutatud läbivalt terminit *müsteerium*. Nii ka filmi alguse- ja lõpulausetes:

See on väike sinine planeet universumis,
maailmaruumis, mis on täis saladusi,

millest peamine on
maailma olemuse müsteerium.

Me otsime lõputus maailmaruumis lahendust
kõige iidsemale saladusele –

maailma olemuse müsteeriumile.

Маленькая, голубая планета во вселенной.
В пространстве, скрывающем множество тайн,

главная из которых –
тайна мироздания.

В бесконечном космическом пространстве мы ищем разгадку
самой древней из тайн –

тайны мироздания.

Viimases lauses tuli siiski kasutada ka sõna *saladus*, et säilitada mitmekesisist sõnastust. Peamine oli siin aga seoste loomine ning terminikasutuse ühtsus.

Järgmises näites on keskne termin *снежинка*. Huvitav on siinjuures see, et vene keeles on sellel ainult deminutiivvorm, samas kui eesti keeles on olemas nii deminutiiviga vorm *lumehelbeke* kui ka neutraalse stiiliga sõna *lumehelves*. Eesti keele mitmekesisus tuli siin tõlkimisel kasuks.

Kui seda kiirkülmutada ning
20 000-kordse suurenduse all uurida,

võib näha imeilusat lumehelbekest.

Стремительно заморозив
и рассмотрев ее при увеличении в 20 000 раз,

можно увидеть снежинку невероятной красоты

Reeglina muudab see lumehelves
vanemaks saades oma kuju.

С возрастом эта снежинка,
как правило, меняет свою форму.

Vene keeles kannab termin *снежинка* nii või teisiti deminutiivset tähendust. Ent kui kasutada tõlkes lapsele viitamiseks terminit *lumehelves* deminutiivis ning seejärel sama terminit ilma deminutiivita, aitab see paremini visualiseerida inimese täiskasvanuks saamist. Selline sõnavormide vaheldus on siin relevantne, kuna see toetab kontekstipõhise mõju teket.

Viimaks tuuakse tõlkevaliku dilemma kategoorias näide kõige sobivama termini leidmisest.

Kui 13. sajandil pKr elanud

Fibonacci nime all tuntud
itaalia matemaatik

В XIII веке от рождества Христова

итальянский математик,
известный миру под именем Фибоначчи,

jälgis erinevaid
eluslooduse nähtusi,

avastas ta kuldlõike –

lõpmatu arvude jada,
milles iga arv on kahe eelneva summa.

наблюдая за различными
явлениями живой природы,

открыл золотую пропорцию –

бесконечную последовательность чисел,
каждое из которых является суммой двух предыдущих.

Mõtestades lahti *kuldlõike* olemust kasutatakse lähtekeeles kahte erinevat terminivarianti: *золотая пропорция* ja *золотое сечение*. Ka eesti keeles on terminil *kuldlõige* mitu sünonüümi – *kuldne lõige*, *kuldne suhe*, *jumalik proportsioon*. Tõlkesse jäi termin *kuldlõige*, kuna see kõlab populaarteadusliku filmi sihtrühma jaoks tuttavamalt.

3.2.4 Idioomid ja kollokatsioonid

Dokumentaalfilmides eeldatakse kohata rohkem spetsiifilisi termineid ja erialast keelekasutust. Mõnikord võib aga esile tulla hoopiski rohke idioomide ja omamoodi tähendusväljaga sõnade kasutamist.

Tõlgitud filmi alguse poole mainiti järjest verbe ja idiomaatilisi väljendeid, mis vene keeles seostuvad huvitaval kombel nii vee kui ka informatsiooniga. Nagu filmist selgub, kasutatakse informatsiooni iseloomustamiseks enamjaolt veega seonduvaid väljendeid. Näib, et vene keele puhul vastab see tõele, samas kui eesti keeles nõudis mõnele fraasile vaste leidmine rohkem vaeva. Siinkohal oli eriti oluline silmas pidada, et kõik need väljendid seostuksid veega. Meeldetuletuseks magistriprojekti lugejale esitatakse filmis kõlanud väljendid.

Informatsiooni neelama.

Lekitama.

Ammutama.

Sõelaga vett kandma.

Informatsioonijanu.

Selle leke.

Tulv.

Впитывать информацию.

Сливать.

Черпать.

Переливать из пустого в порожнее.

Жажда информации.

Ее утечка.

Лавина.

See võib ka välja imbuda.

Она также может просочиться.

Selle voolu kätte on kerge lämbuda.

В ее потоке легко захлебнуться.

Enamjaolt väljendid kattuvad ning mingil määral kinnitab see filmis püstitatud hüpoteesi, et vesi ja informatsioon on omavahel seotud ja et vesi võib endas informatsiooni ka talletada. Mõnede lähtekeelsete väljendite vastavusse viimine sihtkeelsetega oli üsna keeruline. Kõige raskem oli leida vasted väljenditele *сливать* ja *ее утечка*, kuna sisuliselt on nendel ühtne tähendus. Ka fraas *впитывать информацию* nõudis ekvivalendi otsimisel pingsamat mõttetööd.

Idioomi *переливать из пустого в порожнее* ei saanud samuti otse tõlkida, vaid sellele tuli leida eesti keele idioomimaastikult vastav ekvivalent, mis viitaks n-ö tühja töö tegemisele. Seejuures oli abiks „Eesti fraseologismide elektrooniline alussõnastik“ (Õim 2011), mis muu hulgas pakkus fraseologismi *sõelaga vett kandma*. Kuna see täitis veega seostumise kriteeriumi, sobis see tõlkesse suurepäraselt.

Filmis kõlab kindlameelne väide, et informatsioon võib olla kuiv ja toores. Vene keele kandjad võivad sellega nõustuda, samas kui eesti keelt emakeelena kõnelejad võivad hakata väite õigsuses kahtlema. Eesti keeles räägitakse küll kuivadest faktidest, kuid väljendi *сырая информация* ekvivalent on pigem *töötlemata informatsioon*. Kuna tegemist on subtitreeritud tõlkega, jäi sihtteksti siiski omadussõna *toores*, et filmi vaatajal oleks lähtekeele ja tõlke võrdlemise võimalus ja et ka väljendi seos veega kas või natukenegi säiliks.

Filmis räägitakse ka *põlevast veest*, mis võib esmapilgul nii tõlkijale kui ka vaatajale oksüümoronina kummaline tunduda. Konkreetne tõlkesituatsioon nõuab aga taustateadmisi ehk antud juhul infot seeria esimesest filmist, kus põleva vee kontseptsioon esmakordselt lahti seletati. Kõigepealt defineeritakse põlemise mõiste: „Põlemine on oksüdatsioonireaktsioon, millega kaasneb soojuse ja valguse eraldumine“ (film „Великая тайна воды“, Popova 2006). Edasi väidetakse järgnevat: „Vesi aga põleb ümbritseval temperatuuril ja eralduv valgus fikseeritakse ülitundlike seadmete abil.“ (*ibid.*). Filmi teises osas on selle pealtnäha absurdse kollokatsiooni kasutus seega õigustatud.

Tõlkija pidi filmiga töötamise käigus tegelema ka terminiloomega. Filmis tutvustatakse vaatajale nn kolmekellahelina vett. See on eriline vesi, mis kogutakse kolmest Venemaal

asuvast kirikust. Kirikud asetsevad küll lähestikku, kuid samas on nende asetus üksteise suhtes selline, et ühe kellahelinat ei ole teistes kuulda. Kirikutest saadud vesi on vene keeles tuntud kui *трехзвонная вода*.

Selline spetsiifiline termin, mis on seotud konkreetse paigaga, nõuab ka spetsiifilist vastet. Üheski usaldusväärses allikas olemasolevat vastet ei leidu. Seepärast tuli kombineerida selline eestikeelne termin, mis annaks osaliselt edasi terminiga seonduva taustaloo. Lähtudes filmi temaatikast, lisandus terminile ka üsna voolav ja helisev kõla.

3.3 Analüüsi järeldused

Magistrip projekti analüütilises osas käsitleti viit tõlkeprobleemide kategooriat. Enamjaolt oli võimalik siduda probleemilahendus ka relevantsusteooriaga, seda eriti subtitreerimispõhiste probleemide ja tõlkevaliku dilemmaide puhul.

Tõlkeprobleemide analüüsi käigus sai töö autor taaskord kinnitust, et subtitreerimisel on relevantsusteooriast palju abi. Samuti on sellest kasu ka kuulamispõhiste probleemide juures, kui mitu korda filmi üle kuulates avastatakse kõnes n-ö neelatud fraasilõpud, mis lõppkokkuvõttes ei osutu filmi sihtrühma jaoks relevantseks. Tõlkevaliku dilemmaide sai lahendada samuti relevantsusteooria abil, lähtudes pseudodokumentaalfilmi sihtrühma vajadustest.

Selgus, et idioomide tõlkimisel relevantsusteooriast abi ei ole, kuid siin on abiks mitmed fraseologismikorpused (nt „Eesti fraseologismide elektrooniline alussõnastik“) ning tõlkija enda keeletunnetus. Iga tõlkija tunneb uhkust, kui tekib võimalus terminiloomeks. Nii ka selle projekti käigus tundis tõlkija teatavat rahulolu, leiutades vastet terminile *трехзвонная вода*. Samas leidis kinnitust ka üldtunnustatud seisukoht, et kõik ei ole alati tõlgitav ega otseselt ülekantav. Nii oli selle projekti puhul lausega *Информация бывает сухой и сырой, утверждаем, не задумываясь, мы*. Alati ei saa tõlkides nii kindlalt esitatud väiteid sama kindlameelselt esitada ka teises keeles. Tõlkija peab seejuures

otsustama, kas jääda truuks lähtetekstile (nagu selle juhtumi puhul ka oli) või jääda sihtkeeles enamlevinud ja kinnistunud kollokatsioonide juurde.

Analüüsiprotsessi kokkuvõtteks võib öelda, et kuigi filmide subtitreerimisel piiravad tõlkija vabadust teatavad töös käsitletud aspektid, on alati võimalik lähteteksti edasi anda ka nii, et sihtrühma jaoks ei läheks midagi olulist kaduma.

KOKKUVÕTE

Magistriprojekti autori eesmärk oli tõlkida film „Тайна живой воды“ ning kujundada tõlge subtiitriteks. Samuti lootis projekti autor saavutada ka praktilise väljundi, mis sai teoks reaalse eestindatud filmi „Elava vee müsteerium“ näol. Samuti oli projekti jaoks seatud eesmärk analüüsida tekkinud tõlkeprobleeme ning võimalusel seostada need relevantsusteooriaga.

Esimene peatükk koosneb filmi „Тайна живой воды“ paralleltekstina esitatud lähte- ja sihttekstist, kusjuures sihttekst on esitatud subtiitridadena. Peale filmis esinevate tegelaste kõne sisaldab sihttekst ka muud filmis esinevat teksti.

Projekti teises peatükis on kirjeldatud tõlkija teoreetilisi lähtekohti. Kõigepealt on lahtiseletatud dokumentaalfilmi ja ka pseudodokumentaalfilmi mõiste ning põhjendatud seda, miks käsitletakse projekti käigus tõlgitud filmi pseudodokumentaalina. Seejärel on tutvustatud audiovisuaalse tõlke valdkonda üldiselt, samuti subtiitrite olemust ning subtitreerimist mõjutavaid tehnilisi, tekstipõhiseid ja lingvistilisi piiranguid, toetudes Panayota Georgakopoulou jaotusele. Samuti on projektis antud ülevaade subtitreerimise ja relevantsusteooria seosest Ernst-August Gutti käsitluste põhjal. Projekti teoreetilises käsitluses selgub, et subtiitrites paratamatult esinevate piirangute tõttu ei ole tõlkes võimalik lähteteksti peensusteni edastada. Relevantsusteooria toel saab tõlkija aga lähtuda kõige olulisema teabe edastamise põhimõttest, kasutades vajadusel ka lihtsamat kokkuvõtlikku tõlget. Relevantsusteooria on abiks subtitreerimisprotsessis tõlke lühendamisel. Teooria rakendamine filmide subtitreerimisel tagab selle, et sihtrühma jaoks oluline informatsioon ei lähe kaotsi ning samas mahuvad lausungid piiratud ruumimahuga subtiitridadele.

Magistriprojekti kolmanda osa esimeses alapeatükis kirjeldatakse tõlkija tööülesannet ja -protsessi. Töö autor põhjendab tõlketeose valikut ning tutvustab tõlkeprotsessi etappe, viidates ka peamistele tõlkimisel abiks olnud allikatele. Analüüsitud tõlkeprobleemid jaotuvad viide kategooriasse: kuulamispõhised probleemid lähteteksti kirjanemisel, subtitreerimisprobleemid, tõlge enne ja pärast subtitreerimist, tõlkevaliku dilemmad, idioomid ja kollokatsioonid.

Esmalt vaadeldakse lähteteksti kuulamispõhisel kirjapanemisel ilmnunud probleeme. Näidetega on illustreeritud olukordi, kus kuulamise põhjal on lähtetekstist (eelkõige harvaesinevatest nimedest) raske aru saada. Samuti pööratakse tähelepanu tõlgitud filmis kohati esinevale mittegrammatilisele keelekasutusele.

Subtitreerimisprobleeme käsitlevas alapeatükis analüüsitakse ruumi- ja ajapiirangutest tulenevaid probleeme ning vastavaid lahenduskäike relevantsusteooria toel. Samuti tuuakse kolmanda kategooriana välja tõlke variantide mõningad erinevused enne ja pärast subtitreerimisprotsessi.

Neljas tõlkeprobleemide kategooria puudutab põgusalt tõlkevaliku dilemmasid, mis tõlkijal tööprotsessi käigus tekkisid. Siingi näidatakse seda, kuidas relevantsusteooria on abiks tõlkevalikute tegemisel.

Viimasena analüüsitakse magistriprojekti raames tõlgitud filmis esinevate idioomide ja tavaliste kollokatsioonide tõlkeid. Siin tutvustatakse ka tõlketöö käigus loodud terminit *kolmekellahelina vesi*, mis vastab venekeelsele terminile *трехзвонная вода*.

Kuigi selle magistriprojekti eesmärk on täidetud – valminud on pseudodokumentaalfilmi „Тайна живой воды“ eestindatud versioon ning samuti on leidnud kinnitust relevantsusteooria rakendamise kasulikkus, võib projekti ka edasi arendada. Nimelt soovib projekti autor proovida koostada sellele filmile ka venekeelne audiovisuaalne kirjeldus, et teost saaksid nautida ka vaegnägijad ja pimedad. Samuti on loogiline tõlkida ka filmitriloogia esimene ja kolmas osa, et pakkuda filmipublikule ühtset tervikut ning anda põhjalik ülevaade müsteeriumidest, mis peituvad meile nii tavalises, kuid hädavajalikus aines.

KASUTATUD KIRJANDUS

Esmane allikas:

Vlassov, Yuri (režissöör) 2007. *Тайна живой воды*. Venemaa.

Kättesaadav

http://university.sirius-ru.net/etika_films/bog_i_nauka_film_03.htm (20.05.2018).

Teisesed allikad:

Academic 2000 = Академик 2000. Словари и энциклопедии на Академике.

Kättesaadav

https://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_synonims/229490/мокьюментари
(20.05.201).

Alle, Anneli 2016. Kultuurispetsiifiliste elementide tõlkimisest telefilmi „Meister ja Margarita“ subtiitrites.

Kättesaadav <http://dspace.ut.ee/handle/10062/53516> (13.05.2018).

Baker, Mona 1998. Routledge Encyclopedia of Translation Studies. Routledge. London.

Bartolomé, Ana Isabel Hernández; Cabrera, Gustavo Mendiluce 2005. New trends in audiovisual translation: The latest challenging modes. *Miscelánea: A Journal of English and American Studies* 31: 89–104.

Bogucki, Łukasz 2004. The Constraint of Relevance in Subtitling. *The Journal of Specialised Translation* 1: 71–88.

Corner, John 1996. *The art of record: a critical introduction to documentary*. Manchester: Manchester University Press.

Díaz Cintas, Jorge; Anderman, Gunilla 2009. *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Eesti Keele Instituut 1991. Sünonüümisõnastik.
Kättesaadav <http://www.eki.ee/dict/synonyymid/> (17.05.2018).

— 2009. Eesti keele seletav sõnaraamat.
Kättesaadav <https://www.eki.ee/dict/ekss/>. (17.05.2018).

— 2013. Eesti õigekeelsussõnaraamat.
Kättesaadav <http://www.eki.ee/dict/qs/>. (14.05.2018).

Ellis, Jack 1989. *The Documentary Idea. A Critical History of English-Language Documentary Film and Video*. New Jersey: Prentice Hall.

Forsyth, Hardy 1966. *Grierson on Documentary*. University of California press. Berkley ja Los Angeles.

Georgakopoulou, Panayota 2003. *Reduction Levels in Subtitling (DVD Subtitling: A Compromise of Trends)*. s. l.: University of Surrey.

— 2009. Subtitling for the DVD Industry. — Jorge Díaz Cintas ja Gunilla Anderman (eds.). *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 21–34.

Gottlieb, Henrik 1994. Subtitling: Diagonal Translation. *Perspectives Studies in Translatology* 1: 101–122.

Gutt, Ernst-August 1989. *Translation and Relevance*. Doktoritöö. Käsikiri. London: Londoni Ülikool. Kättesaadav <http://discovery.ucl.ac.uk/1317504/1/241978.pdf> (14.05.2018).

— 1996. Implicit information in literary translation: A relevance-theoretic perspective. Kättesaadav <http://cogprints.org/2494/> (15.05.2018).

Haller, Helen 2014. Ajaloo vahendamine: dokumentaalfilmi semiootiliste vahendite analüüs (“Disko ja tuumasõda” näitel).

Kättesaadav <http://dspace.ut.ee/handle/10062/43992> (20.05.2018).

Kangur, Marii 2012. Laps dokumentaalsarjas „Eesti lood“.

Kättesaadav <http://dspace.ut.ee/handle/10062/25829> (09.05.2018).

Karamitroglou, Fotios 1998. A Proposed Set of Subtitling Standards in Europe. *Translation Journal* 2 (2). Kättesaadav <http://translationjournal.net/journal/04stndrd.htm> (13.05.2018).

Kirss, Mari 2014. Madalkeelee tõlkimine eesti kinolevis näidatavate ingiskeelsete ameerika filmide eestikeelsetes subtiitrites.

Kättesaadav <http://dspace.ut.ee/handle/10062/43561>. (14.05.2018).

Martinez, Jose Mateo 1998. Be Relevant (Relevance, Translation and Cross-Culture). *Revista Alicantina de Estudios Ingleses*, 11: 171–182.

Matamala, Anna 2009. Translating documentaries: from Neanderthals to the *Supernanny*. *Perspectives Studies in Translatology* 2: 93–107.

Munday, Jeremy 2008. *Introducing Translation: Studies Theories and applications*. London ja New York: Routledge.

Nigol, Helen 2006. Voorusisesed parandused, kordused ja valestardid suulises eesti keeles: nende tuvastamine ja normaliseerimine.

Kättesaadav

<http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/545/nigolhelen.pdf;jsessionid=D87197159BA76DF20DCD28D0407E7D4D?sequence=5> (19.05.2018).

Pirbe, Raul 2012. Saate „Ameerika otsib superstaari“ subtiitrite analüüs. Kättesaadav <http://dspace.ut.ee/handle/10062/27423>. (14.05.2018).

Pominov 2001 = Поминов, Андрей 2001. Мультитран. Kättesaadav <https://www.multitran.ru> (20.05.2018).

Porova 2006 = Попова, Анастасия 2006 Великая тайна воды. Venemaa. Kättesaadav <https://www.youtube.com/watch?v=QbYRt5ePqZI> (19.05.2018).

Päädam, Johanna 2017. Tõsielufilmi „1000 Hands of the Guru: Saving Bhutan’s Sacred Arts“ tõlge ja tõlke analüüs. Kättesaadav <http://dspace.ut.ee/handle/10062/57668> (09.05.2018).

Renov, Michael 2004. *The Subject of Documentary*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Silvet, Johannes 2002. Inglise-eesti sõnaraamat. Tallinn: TEA Kirjastus.

Sperber, Dan; Wilson Deirdre 1995. *Relevance: Communication and Cognition*. Blackwell, UK ja USA

Kättesaadav
https://monoskop.org/images/e/e6/Sperber_Dan_Wilson_Deirdre_Relevance_Communication_and_Cognition_2nd_edition_1996.pdf (15.05.2018).

Tšusovaja = Река Чусовая. Kättesaadav <http://rekachusovaya.ru/index.php/o-chusovoj> (18.05.2018).

Vanaaegsed nimed 2011 = Родная вятка 2011. *Старинные имена* Kättesaadav <https://rodnaya-vyatka.ru/blog/137/109132> (18.05.2018).

Vene perekonnanimed = *Любопытные факты о фамилиях*. Kättesaadav <http://www.olri.ru/poyavlenie.html> (18.05.2018).

Õim, Asta; Õim, Katre 2011. Eesti fraseologismide elektrooniline alussõnastik – FES. Kättesaadav <http://www.folklore.ee/justkui/sonastik/index.php> (20.05.2018).

Zojer, Heidi 2011. Cultural References in Subtitles: A Measuring Device for Interculturality? *Babel* 57 (4): 394–413.

Kättesaadav <http://academic.csuohio.edu/kneuendorf/frames/subtitling/Zojer.2011.pdf>
11.05.2018.

PEZJOME

ТАРТУСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Колледж иностранных языков и культур

Katrin Olhovichov

Катрин Ольховиков

Dokumentaalfilmi „Тайна живой воды“ tõlge ja tõlkeprobleemide analüüs

Перевод документального фильма «Тайна живой воды» и анализ перевода

Translation of Documentary “Тайна живой воды” and its Analysis

Магистерский проект

2018

70 страниц

Данный магистерский проект содержит перевод на эстонский язык документального фильма «Тайна живой воды» (2007. г., режиссер Юрий Власов, Россия), а также анализ перевода. Цель проекта – снабдить фильм эстонскими субтитрами и выяснить, насколько при этом может пригодиться теория релевантности.

В первой главе проекта представлен параллельный текст фильма «Тайна живой воды» с исходным русским и конечным эстонским текстом. При этом конечный текст представлен в виде субтитров. Субтитры синхронизированы с аудиотекстом видеоряда фильма.

Во второй главе рассматриваются теоретические основы перевода. Вначале разъясняется концепция документального и псевдодокументального фильма и поясняется, почему фильм, над переводом которого работали в ходе проекта, считается псевдодокументальным. Далее читателя знакомят в общих чертах с проблемами аудиовизуального перевода, а также с процессом субтитрования и

возникающими при этом ограничениями. В работе представлен также опирающийся на работы Эрнста-Августа Гутта обзор связи субтитрования и теории релевантности.

В третьей главе проекта рассматриваются пять категорий проблем, возникших в ходе перевода. Во-первых, автору работы пришлось сначала напечатать исходный текст на слух, так как у него не было доступа к письменному варианту сценария. В связи с этим возникли проблемы, связанные с восприятием аудиотекста на слух, которые, в свою очередь, повлияли на процесс перевода. Далее исследуются проблемы, возникшие при субтитровании ранее переведенного текста. Рассматриваются также некоторые дилеммы перевода, которые требовали определенного решения. При этом автору проекта удалось успешно применить теорию релевантности. В конце главы автор исследует варианты перевода встречающихся в документальном фильме идиом и коллокаций.

Lõputöö autori kinnitus

Olen lõputöö kirjutanud iseseisvalt. Kõigile töös kasutatud teiste autorite töödele, põhimõttelistele seisukohtadele ning muudest allikaist pärinevatele andmetele on viidatud.

Autor: Katrin Olhovich

Katrin Olhovich

21.05.2018

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Katrin Olhovikov,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
„Dokumentaalfilmi „Тайна живой воды“ tõlge ja tõlkeprobleemide analüüs“,

mille juhendaja on Ljudmila Vedina, kaasjuhendaja Katrin Kern

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 21.05.2018